

Libri

¶ Veropignitiose vela cultu vere diuinitatis aliene: ille littere iudicate sint: hinc itelligi potest: q̄ eas maluit senatus incendere q̄s pompilus occultauit: q̄ timere quod timuit: qui b̄ audere nō potuit. Qui ergo nec felicem infuturo vitam: nec modo habere vult piam: talibus sacris morē querat eternam. Qui autēz cū malignis demonibus nō vult habere societatem: nō superstitionē qua coluntur noxiam p̄tinet: sed verā religionem qua produuntur vincunt agnoscat.

Explicitus est liber septimus.

Incipiunt capitula libri octauis.

- i De questione naturalis theologie cū philosophis excellentioris scientie discutienda.
- ii De duorum philosophorum generibus: id est italico et ianico eorumque auctoribus.
- iii De socratica disciplina.
- iiii De precipuo inter discipulos socratis platone qui omnem philosophiam triplici p̄tione distinxit.
- v De theologia cum platonice potissimum disceptandum sit: quorum opinioni omnium philosophorum postponenda sunt dogmata.
- vi De platonice sensu in ea parte philosophie que physica nominatur.
- vii Quāto excellentiores ceteris in logica: id est rationali philosophia platonici sint habendi.
- viii Quē etiam in morali philosophia platonici obrineant principatū.
- ix De ea philosophia que ad veritatem fidei christiane proprius accessit.
- x Que sit inter philosophicas artes religiosi excellentia christiani.
- xi Unde plato illam intelligentiam poterit acquirere qua christiane scientie propinquauit.
- xii Quē etiam platonici licet de vno vero deo b̄n̄ senserint multis t̄n̄ dijs sacra facienda censuerūt.
- xiii De sententia platonis qua diffiniuit deos nō esse nisi bonos amicosq̄ virtutum.
- xiiii De opinione eorum q̄ rōnales animas trium generū esse dixerunt: id est in dijs celestibus: in demonibus aereis et in hominibus terrenis.

- xv Quē neq̄ p̄pter aerea corpora: neq̄ p̄pter er̄ sup̄iora habitacula demōes hominibus antecellunt.
- xvi Quid de moribus demonū apuleius platonice senserit.
- xvii An dignus sit eos spiritus ab homine colita quorum vitijs etiam oporteat liberari.
- xviii Qualis sit religio in qua docet q̄ homines vt commendentur dijs bonis demonibus vt debeant aduocari.
- xix De impietate artis magice que patrocinio vitur spirituum malignorum.
- xx An credendū sit q̄ dii boni libentius demonibus q̄ hominibus miscantur.
- xxi An demonibus nuncijs et interpretibus dii vtantur falliq̄ se ab eis aut ignorent aut velint.
- xxii De abiciendo cultu demonum cōtra apuleium.
- xxiii Quid hermes trimegistus de idolatriā senserit: et vnde scire potuerit superstitiones egyptias auferēdas.
- xxiiii Quō hermes patenter parentum suorum sit confessus errorem quem tamen doluerit destruendum.
- xxv De his que sanctis angelis et hominibus possunt esse communia.
- xxvi Quomnis religio paganorum circa homines mortuos fuerit impleta.
- xxvii De modo honoris que christiani martyribus impendunt.

Incipit liber octauus. La. I

Inc interiore nobis opus **Caplm. I.**
est aio **zc.** **Hic incipit lib. viij. in q postq i**
precedeb duob libris reprobaui cultu de
ori pntete ad theologia fabulosa q cultus

cthibet i teatro z pntete ad theologia erule q fit i re
plo. omdes q dij
gntenes ad di
cras duas theco
logias no sut co
ledi pp aliqd bo
nu ab eis speran
du p monte. In
b libro incipit di
spurare cu phis
z theologia natu
ralc. volcs ondo
re q illi q ab eis
vocant dij vl de
mones. no sut co
ledi pp aliqd bo
nu vite future. z
diuidit ista ps in
tres pres qz pmo
onidit q dij mali
vel demoes mali
no sunt. pp tale
bonu coledi. z b
facit in isto lib.
viij. Seco iqrie
an sint aliq demo
neo boni q talit
sint coledi. onidit
q no sunt. z b fa
cit in li. ix. tertio
onidit q ageli bo
ni no desiderat se
coli. sed tm vnuz
deu colt volut. et
b facit in libro. x.
liber vo iste habz

Inc inteti
ore nob op
est aio mul
to q erat in
supioz solu
tione qstio
nu z explicacione libroz **De**
theologia qpe qua naturalc
vocat no cum qbuslibet ho
ibus. no em fabulosa est vl ci
uilis. hoc est vel theatraica vl
vzbana: quaz altera tacitat
deoz crimina altera indicat
eoq desideria criminosa: ac
phoc malignoz poti de
monu qz deoz: sed cu phis e
hnda collatio: quoz ipm no
me silarie interpremur amo
re sapie pfitet. Porro si sapi
entia pfitemur: z sapia de e
p que facta sunt oia: sicut di
uia auctoritas veritasq mo
strauit: ver phs est amator
dei Sed qz res ipa cuius hoc
nomc est: non est in oibus q
hoc nomie glorianf: neq ei
prinue vere sapietic sut ama
tores: quicuz appellanf phi
b pfecto ex oibus quoz sen
tentias ex litteris nosse po
tuim eligendi sunt: cu qui
bus no indigne questio ista
tractet. Neq ei hoc ope ocs
oim phoz vanas opinionones
refutare suscepi: sed eas tm
que ad theologia ptinent: q
verbogreco significari intel
ligimus de diuinitate ronez
sive sermonem: nec eas om
nium: sed eozum tantum: q
cum z esse diuinitate z hua
na curare consentiant: non

pythagoras se primum appellauit. vt patet capitulo
priorimo sequenti. **facit aut aug.** mentione de tripli
ci theologia. de qua paruit supra li. v. ca. v. **Secudo**
libi. **b** **Profecto ex oibus zc.** ostendit cum ou
ibus phis agendu est qz non cu oibz. qz non cum illis
qui deum ee vel deu curare res bjanas negat. qles su

erit epicurei q oia attribuebat fortune. negates diud
na puidencia. vt dicit aug. infra li. xviij. ca. xij. **Pla**
tonici vo posuerunt vnu deu a q sunt multi dij. z no so
lu illu vnu deu coledu. sz alios mltos. z deu curare res
humanas affirmat. io cu istis agendu ee dicit august.

Caplm. II.
Ab igitur
platore zc.
In b ca. incipit
tractat hui libri
in q. b. aug. incipit
pate agere de odis
toibz platonis z
phoz quorundā
alioz z corz doct
nis pntes q cas
disputare incipi
ar. nā disputatio
sua cu eis incipit
ca. xij. **Et pus a**
git de phis q pla
tonc pcesserunt. z
postea de plaroe
infra. ca. xij. In
isto vo ca. agit de
phis q pcesserunt
soctate magz pla
tonis. Et facit i
b ca. duo qz pmo
disignit duo ge
nera phoz grece
phophantū fm
duo in qbz philo
sophabant. vide
licet in italicū et
ionicū.
b **Unū italicūz**
zc. Italicū pl i di
cebant q erant d
illa pre italie que
olim vocabatur
magna grecia nā
sic dicit isid. lib.
xiij. et hynologi
arū. italia olim a
grecis plis occu
pata magna gre
cia appellata est
deinde saturnia
a rege Saturno
z ab eodem etiaz
latiuz appellata
est. quia sarum
est. quia latuit. post
modū vo ab ita
lo rege siculorum
ibi regnate dicta

Capitulum II.
Hoc igit platoe
q necessaria huic q
stioni existimo: bre
uiter attingā: prius illos cō
memoras qui euz in eodē ge
nerē litteraz tpe pcesserunt
Quātū em attinet ad litte
ras grecas (que lingua inter
ceteras gentiū clarioz habe
tur) duo phozum genera tra
dunt vnum italicū ex ca par
te italie: que quondam ma
gna grecia nuncupata est.

ē italia. vñ videt fm isid. qz tota italia sit magna gre
cia appellata. qd etiā videt ovidi. li. iij. de fastis sen
tire di. **Italia nā tellus grecia maior: erat.** **Et dicta est**
grecia maior. qz maiores greci eā occupauerunt. sicut
euāder z soctū hercul z aliq magni d qbz fac ovidi men
tionē. z solin^o expressius agit ibi de vbiū italie cōditio

Job. 1.

ribus. in aug. et etiam hieronymus in plogo biblie videntur velle quod solum una pars italie vocata fuit magis grecia. Et potest vtriusque habere verum intellectum. quod forsitan olim non vocabatur italia nisi illa terra ubi italus regnabat. postmodum vero tota que est inter duo maria. scilicet adriaticum et thyrrenicum. et alpea que

diuiditur inter galliam cisalpinam. lombardiam. et galiam transalpinam que vocatur italia. vnde istud ponitur erida non fluuium. sed padum in italia. Ad hoc olim italia vocata fuerit una pars illius terre que modo vocatur italia videtur velle solum quod loques de italica situta. dicit sic. Ergo italia in qua latius antequam esset a tyberinis ostiis versus ad lirim amnem pringebat.

Alterum ionicum cuiusdam generis philosophi habitabat in locis illis ubi nunc grecia nominatur. sic enim terra illa grecie a qua philosophi ionicie denominantur dicitur fuisse a quadam rege que ion vocatur et secundum istud. lib. xiiij. et hymologiarum de ipso ardentibus dicitur fuisse iones. et etiam quedam lingua greca dicitur ionicum. Secundo ubi dicitur ionicum generis vtriusque generis

et primo de genere italico cuius primus fuit pythagoras samius. id est de samo. nam secundum eutropium lib. i. tarquinus superbi septimi regis romanorum temporibus pythagoras philosophus claruit. que de samo insula maris egei oriundus croconem exegit. nouissime metapontum adijt ibique sepultus est. De ipso multa scribit iustinus lib. xx. Et inter cetera dicit quod eius tanta admiratio fuit ut ex domo eius templum facerent. eiusque pro deo colerent. De ipso etiam plura scribit augustinus infra lib. xvij. ca. xxv. et xxvij. De peregrinatione vero eius propter sapiam acquirendam scribit valerius libro viij. ca. vii. Quod vero scriptum primum nominauerit philosophum scribit diffusus tullius de tusculanis questionibus lib. v. **I**onicus vero dicitur. Deinde agit de genere philosopho ionicum. incipiens a thalere que fuit de septem sapientibus. que secundum helianthum floruerunt tempore illius seruilij que fuit scetus rex romanorum. fuerunt autem hi septem thales milesius. solum arthemensis. pittacus myrletensis. chilo lacedemonius.

cleobolus lyndus. perionder corinthus. et bias pennus de istis vero septem sapientibus tractat augustinus infra lib. xvij. ca. xxij. et xxv. In his vero septem solus thales philosophus erat. Alij vero ex vita et quibusdam preceptis recte viuendi ab ipsis datis sapientes dicitur fuisse.

Thales vero fuit philosophus naturalis que astrologus dicitur que narrat apuleius lib. iij. floridoz. s. q. i. senectute adiuuere que tunc solus magnitudine sua circulum suum metat. quod cum docuisset madray tum penes eum de noua inuentione dicitur operari ut si fieret qua vellet mercede pretio deum cum se tibi repedit. rudit thales. satis mihi emere cedis si id quod a me didicisti cum proferre ad quos preceptis tibi non aliter proficis. s. q. inuenit me potius que alium regiorum predica ueris. dicit vero h. aug. quod nihil ex diuina mente huic mundo proposuit. quod scilicet puidencia diuina negauit. **H**uic successit sic dicitur. Idem fecit successore suo anaximander. cui successit anaximenes de his duobus loquitur augustinus infra libro xvij. ca. xxv. fuit autem alij anaximenes orator que fuit magister alexandri

Huic successit anaximander eius auditor: mutauitque de rerum natura opinionem. Non enim ex una re sicut thales ex humore: sed ex suis proprijs principijs quas res nasci putauit. Que rerum principia singularia esse credidit infinita: et innumerabiles mundos gignere: et quecumque in eis oriuntur: eosque mundos modo dissolui: modo iterum gigni existimauit quanta quisque etate suam manere potuerit: nec ipse aliquid diuine menti in his rerum operibus tribuens. Iste anaximenes discipulum et successorem reliquit: qui omnes rerum causas infinito aeri dedit: nec deos negauit aut tacuit non tam ab ipsis aerem factum: sed ipsos ex aere ortos credidit: **A**naxagoras vero eius auditor: harum rerum omnium quas videmus effectorem diuinum sensuit: et dixit ex infinita materia que conret dissimilibus inter se particulis rerum omnium genera pro modulis et speciebus proprijs singula fieri: sed animo faciente diuino.

magni in arte oratoria. sed de illo non fit hic mentio. **A**naxagoras vero dicitur. Anaximenes successit anaxagoras. hic secundum eusebium fuit circa illud tempus quo primum romani cepit habere consules. de quo dicit valerius libro viij. quod post longam peregrinationem pro studio sapientie in patriam reuersus cum possessiones suas desertas videret. non esse inquit saluus ego nisi iste presens sent. De ipso legitur in libro de moribus philosophorum que cum per illam peregrinationem a quadam criminaret diceret sibi. non est tibi cura patria tua. extento brachio. omni seculo ait. imo admodum patria mea cura est. dicit vero augustinus. infra libro xvij. ca. xiiij. que ipse arthemis reus factus est. quia dixit solem lapidem ardentem esse. Et sicut dicit boetius primo de consolacione. veneno dato obijt. Sciendum est enim quod arthemenses solem deum esse credebant. et ideo turbabantur contra ipsum.

Dioegenes qz rē. Diogenes nō fuit anaxagore p di
scipulus. nā ambo fuerūt anaximēnis auditores. ha
buit tñ diogenes aliū magistrū in rhetorica. s. anthist
nē. vt p r p hieronymū li. ij. cōtra iouinianū. Iste diog
genes dicit cymē. i. canin. qz publice vtrū eē vxo
ribus dicit vt p i

fra li. xiiij. ca. xx.
h fm eusebiū āno
arraxeris scōdū
xiiij. agnoscat. Ad
star aut ipm fuit
se tēpe alexandri
magnū. vt p r p
hiero. li. ij. iou
nianū r p belinā
dū. li. xvij. r vale
riū li. iij. Et etiā
fuit tpe platonis
vt p r p terrulianū
nū in apologeti
co. De ipō multū
scribit hiero. li. ij
iouinianū. r in
ter cetera dicit qz
cū tā sener ad a
gonē olympicūz
pgeret. r febri p a

viā correpti iero
pidine vic accū
beret amicis vo
lētibz eū in iunē
tū aut vehiculūz
rollere. nō acq̄ue
rit. sed trāsies ad
arbons vmbriā di
xit eis. abire q̄so
hec me nor victo
rē habebit aut vi
ctū. si febriē vice
rō ad agonē vctā
si me vicerit se
bris ad infernūz
descendā. ibiqz p
nocitē elyso gur
ture. nō tā se mo
ri ait qz febriē mo
re excludere.

Anaxagore
succesit rē. Sci
endū qz anaxago
re succesit audi

tor eius archelaus. archelai nō auditor: fuit socrates.
vt dicit hic aug. qd est mirabile. qz sicut colligit or ce
chroni. is eusebiū. socrates mortu⁹ est anqz clar⁹ habe
ret diogenes p duos ānos. Itē fm hiero. li. ij. iou
nianū socrates docuit antisthenē. antisthenes nō in
rhetorica fuit mgt diogenis. ex quibz p r p cū fuisse po
steriore socrate. Et ideo velerant duo diogenes. vel
diogenes diu vixit. Et sic pnt ea que de eius tempe r
anaxagore r socratis dicunt esse vera. vñ diogenes q
fuit discipulus anaximēnis. vt supra dictum est sic
rat tñ vnus diogenes vixit p tpa boz pboz sibi su
cedentū. vicz anaximēnis. anaxagore. archelai. socra

ris. platonis. r vsqz ad tpa aristotelis q alexandri ma
gni fuit mgt Dabuit aut r socrates magistrū aliu. s.
gorgia. vt p r p tullū in li. de senecrute. **Ca. III.**

Socrates q p mus rē. In hoc ca. b. aug. ait de
socrate pbo. q fuit mgt plar omis. q fm euse

biū āno arraxer
ris. xl. sermōe plā
mo celebrabat. d
cui⁹ tpe facit au
gust. fra. li. xvij.
ca. xxxvij. mentio
nē. facit aut au
gul. in b ca. tria.
qz pmo agit d ei⁹
doctrina. fuit āc
fm aug. ethice. i
moralis phie pū
mus in ucto. cui
r cordar hugo. li.
ij. didascalus di
cēs q ethice inuē
tor socrates eē dē
qz te ca. xvij. li
bos f3 positūā
iusticiā r scpsit.
de ipō narrat. **A**
celli. li. i. q di
cebat multos ho
mies ppreca vel
le viuere vt ede
rent r biberēt. se
aut velle edere r
bibere vt viuere
Hieronym⁹ nō
ptra pelagianos
li. ij. dicit qz phi
de socrate gloriā
tur cū sp eundem
vultū habuisse.
Arrulian⁹ nō i
apologetico d ip
so narrat sic So
crati demonū a
pueritia adhesit.
sed. vñ socras
vox est si demoni
um pmittat deos
negabat. que tñ
apollo sapiētissi
mū eē cequit. **L**a
crant⁹ nō li. d fal
sa sapia. narrat
qz socrates se nihil scire dixit. nec hoc ipm qd nihil sci
rer. Scōo ibi. **b. Cū r cōcitus rē. agit b. aug. d.**
morte eius. Tbi sciendū qz sicut narrat tertulianus.
socrates in contumeliam deoz quereum bycumqz ce
canē degerebat. r propterea dānat⁹ est. qz deos dēstru
ebat. tñ postea arthemenses penitentes. eius crimina
tores assiterūt. r imaginez eius auream in tēplo col
locauerūt. recisa dānatōe in testimonū socratis. mor
tu⁹ est. fm valerū li. iij. portione veneni de manu carni
ficis accepta. postqz arthemenses trāsē de ei⁹ capite sen
tentā tulerāt. vñ dicit eusebi⁹ āno arraxeris scōdū. r
socrates yenenū bibit. **A**dmortu⁹ aut fm vincētiuz in

Liber

Speculo. anno etatis sue. lxx. De ipso hoc dicit aug. in li. de vera religione sic. Socrates cum populo simulari venerabatur. et post eiusdem mortem nemo ausus est iurare per canem. nec appellare quemcumque lapidem iouem. sed hunc tantummodo memorie litterarum mandare. Tertio ibi.

Amplara
re. agit d. discipu
lis ei. q. duo fuci
runt. Aristippus et
antisthenes q. se
de summo bono in
duas opiniones
diuiserunt. nam ar
stippus summu bonu
pouit volupta
te. et alii virtutez
de q. aug. infra
li. xvij. ca. xj. fa
cit mentione. De
aristippo hoc nar
rat in li. d. moribz
phoz. q. vitupa
tus aliqui q. vber
rime viueret re
spodit. Si h. ma
lu esse non vtiq. a
geret in festis deo
ozu. Ingressus ve
ro quos domum
meretricis igno
rant. viso scorto
statim exiit. pue
ris vero q. cum eo
erat erubescere
eo dixit. Intrare
illuc malu non est.
sed neq. re extre.
Ita q. da dicere si
bi. hoies re prem
nunt. et illos asini
inquit. nec illi asi
nos nec ego eos
curo. De antithe
ne dicit in ca. pce
denti q. fuit magr
diogenis. Iste ve
ro antisthenes si
cut narrat hicro
nymus. contra iouini
anu cu glase do
cuisset rhetoricas
et audisset socrate.
dixisse fert ad
discipulos suos
abire et m. q. q. rite
vobis. ego ia re
peri m. q. r. stati
q. venditis q. ha
bebat et publice
distribuitis nihil
sibi plusq. pallio
luteo seruauit. In
mirabiles libz

aut voluntario atq. perpetuo
penam similem alter euaderet
Amplara igitur vite mortisq.
fama socrates reliquit plures
sue philosophie sectatores: quoru
certati studium fuit in questio
num moralium disceptatione ver
sari: vbi agit de summo bono
quo fieri homo beatus potest.
Quoniam in socratis disputatio
nibus omnia mouet: asserit: destru
it: quoniam non euidenter apparuit
quod cuius placuit inde sumple
runt: et vbi cuius visum est con
struerunt finem boni. Finis autem
boni appellatur quo quisque cupit
uenerit beatus. Sic autem di
uersas in se socraticide isto
fine finias habuerunt: ut quod
vix credible est vnius magi
stri potuisse facere sectato
res: quidam summum bonum
esse dicerent voluptatem si
cut aristippus: quidam virtutem
sicut antisthenes. Sic alij at
que alij aliud atque aliud opina
ti sunt: quos commemorare lon
gum est.

Ca. III

Sed inter discipulos
socratis non quidem
in merito excellentis
sima gloria claruit qui oino
ceteros obscuraret: plato.
Qui cum esset atheniensis ho
nesto apud suos loco natus
et ingenio mirabili longe su
os condiscipulos anteiret:
parum tamen putans proficiende
philosophie sufficere seipsum
ac socraticam disciplinam quae lon
ge lateque potuit peregrinari
est quaqua uersum eum ali
cuius nobilitate scientie per
cipiende fama rapiebat. Itaque
et in egypto didicit quicquid
quod illic magna habebant atque
docebant: et inde in eas ita
lie pres veniens vbi pythago

scipit. alios philosophico. alios rhetorico genere. **P**er
buit etiam et alium discipulum nomine phedonem sibi et plato
ni. valde famulari. cui plato intulavit librum de immo
ralitate spiritus sic dicit. **B.** Belli. **Li. II. Ca. III**
Sed inter discipulos socratis etc. In isto ca. b.

reorum fama celebrabatur: quicquid
italice philosophie tunc florebat: au
ditis eminentioribus in ea do
ctoribus: facillime comprehendit
Et quia magistrum socratem
singulariter diligebat: eum lo
quentem fere in omnibus ser
monibus suis faciens etiam
illa que vel ab alijs didicerat
vel ipse quanta potuerat intel
ligentia viderat: cum illius les
pore et moralibus disputatio
nibus tempauit. Itaque cum
studium sapientie in actione et
contemplatione verferet. vix vna
pars eius actiua: altera contem
platiua dici potest. Quarum
actiua ad agenda vitam: id est
ad mores instituendos pertinet
contemplatiua autem ad conspi
ciendas nature causas et since
rissimam veritatem: socrates
in actiua excelluisse memo
rat. Pythagoras vero ma
gis contemplatiue quibus
potuit intelligentie viribus in
stituisse: proinde plato vtriusque
iungendo philosophiam per
fecisse laudat. Quare in tres
partes distribuit: vnam mo
ralem que maxime in actio
ne versatur. alteram naturalem
que contemplationi depurata est.
Tertiam rationalem: qua ve
rum determinatur a falso.
Que licet vtriusque: id est acti
oni et contemplationi sit ne
cessaria: maxime tamen con
templatio per speculationem si
bi vindicat veritatis. Ideo
hec tripartitio non est contra
ria illi distinctioni. qua intel
ligitur omne studium sapientie in actio
ne et contemplatione consistere.
Quid autem in his vult de his sin
gulis partibus plato senserit. i.
vbi finem omnium actionum: vbi cau
sas omnium naturarum: vbi lumen

aug. agere d. pla
tone. et fa. ci. b.
ca. tria. q. p. ostē
dit quod plato in
scia p. fecerit scōs
quod doctrinā suā
tradiderit ibi. qd
at i. bis. re. tertio
qd de ei. doctrina
et dicitis suis suo
opi aug. i. f. e. d. u.
indicauerit ibi.
ex his tñ q. re.
tus ē plato fm cu
schū ano. iij. da
rij. not. i. f. anno
ab o. m. socratis.
xliij. de cui. nati
uitat. tge. fa. au/
gul. infra li. xvij.
ca. xxxvij. m. c. c. c.
De ipso hoc dicit
Hiero. li. i. p. tra
Jouinianum. q.
speculup. nepos
platois et qdam
aliū scripsit lan
de platois ma
trē ei. p. b. a. l. ma
te apollinis op
p. s. m. fuisse. et sa
piētē p. n. capē nō
alī nisi p. u. s. g. s.
editū arbitranf.
Dic fm apuleiū
li. de moribz et vi
ta platois. ar/
stocles noīat. est
pater hō ei. ar/
stion de genere ne
ptuni fuit. mater
vero ei. a. solone
sapientissimo tra
xit originem. flo
ruit hō fm euse
biū ano. artaxer
tis scōi. xvij.
Peregrinat
est etc. De pegna
tione vero ei. p.
pter sapias acq.
rendā de q. loquit
aug. etiā valeri
li. viij. c. vij. facit
mentionē sar. ex
p. f. e. ca. d. scriba.
de ipa etiam facit
hicro. mentionē i

plago biblie dū
 cēs. sic plato eg
 prū r archū ra
 rentinū candēq;
 oīa italie q̄ q̄ndā
 magna grecia di
 cebat laboriosissi
 me pagavit rē.
Cū em̄ m̄grī
 rē. Quātū hō ad
 modū tradēdi sci
 entia suā sciendū
 q̄ i libris suis sp
 intro duxit focra
 rē v̄ alios loquē
 tes r nunq̄ scip̄z
 r iō qd̄ ip̄emer de
 his q̄ traxerat sen
 serit. nō ē facile
 scire ex libris suis
Et sūt sic dīc̄ he
 linādus p̄suctu
 do sua fuit libros
 suos intulare nōi
 b̄ m̄grōz suoz l
 coruz qui m̄grōs
 suos docuerunt.
 hinc sunt libri et̄
 appellati. thime
 p̄hedon. go. gias
 pythagoras. Ce
 tera hui⁹ ca. satis
 parent. **Ca. V.**
Iā plato.
Iā h̄ ca
 pi. b. aug⁹. iāp̄it
 p̄ferre p̄hos pla
 tōicos p̄his alijs
 oīdēs cos excel
 lere in scia natu
 rali. r specialit̄ i
 cipit in h̄ ca. p̄fer
 re doctrinā plato
 nicā rē deo oibus
 theologijs hoīm
 fidē xp̄i nō h̄ntū
 r fac̄ in h̄ ca. duo
 q̄ p̄mo p̄fert eam
 theologice fabulo
 se seu theatrice. r
 etiā theologice et̄
 vtili. quaz viraq;
 supius in duob;
 libris p̄cedentib;
 est reprobara vbi
 r doctrina varro
 nis fere p̄ totū rē
 probata est
Et ea que nu
 ma rē. De libris
 nume pompiliij
 q̄s de dijs sc̄p̄e
 rat̄ epulsi r cō

oīm rationū eē cognouerit
 vel crediderit: differendo: ex
 plicare r longū esse arbitroz
 r temere esse affirmandū nō
 arbitroz. **C**ū em̄ m̄grī sui so
 cratis quē facit in suis volu
 minib⁹ disputantē notissimū
 morē dissilande scie vel op̄i
 nōis sue suaf affectat: qz r il
 li ip̄e mos placuit: factum est
 vt etiā ip̄i⁹ platonis de reb⁹
 magnis sine nō facile p̄spici
 possint. **E**x his tamē q̄ apud
 eum leguntur: siue que dixit
 siue que ab alijs dicta eē nar
 ravit atq; conscripsit: que si
 bi placita viderentur: que
 dam cōmemorari r huic ope
 ri inseri oportet a nobis vel
 vbi suffragat religioni vere:
 quaz fides nostra suscipit ac
 defendit: vel vbi ei videtur
 esse contrarius: quantum
 ad istam de vno deo r plu
 ribus p̄tinet quest̄ ionē: quez
 p̄pter vitam que post mortē
 futura est veraciter beatā cō
 lendum esse catholice religi
 onis asserit disciplina. **F**ortas
 sis em̄ qui platonem ceteris
 philosophis gentium longe
 recteq; platum acutius atq;
 veracius intellexisse atq; se
 cuti esse fama celebriore lau
 dan̄. aliquid tale de deo sen
 tiunt vt in illo inueniat̄ r cā
 subsistendi: r ratio intelligē
 di: r ordo viuendi. **Q**uoz
 triū vnum ad naturalē: alte
 rum ad rōnalem: tertiu; ad
 moralē p̄tē intelligit̄ p̄tinere
Si em̄ hō ita creat⁹ ē: vt p̄ id
 qd̄ in eo p̄cellit attingat ad il
 lud qd̄ cuncta p̄cellit. i. vnuz
 vez optimū deū sine q̄ nulla
 natura subsistit: nulla doctri
 na instruit: nullus vsus expe
 dit ip̄e q̄rat vbi nobis oīa sūt
 segura. ip̄e cernat vbi nobis
 certa sunt oīa ip̄e diligať vbi
 nobis recta sunt oīa. **Ca. V.**
Iā plato dei hui⁹
 imitatorē: cognito
 rē: a matore dixit eē

sapientē: cuius p̄ticipatōe sit
 btis: quid opus est discute
 re ceteros: quoz nulli no
 bis q̄ iste p̄pius accesserunt
Cedat eis igit̄ non soluz the
 ologia illa fabulosa deoz cri
 minibus oblectans animos
 impiorum: nec solum etiam
 illa ciuilis vbi impuri demō
 nes terrestribus gaudijs de
 ditos populos deoz nōmie
 seducētes hūanos errores
 tanq; suos diuinos honores
 habere voluerūt: vbi ad spe
 ctandos suoz crinum ludos:
 cultores suos tanq; sue
 vanitatis administratores ha
 buerunt: vbi p̄ eos ad suum
 cultū studijs immūdissimis
 alios excitantes: r sibi dele
 ctabiliores ludos d̄ ipsi spe
 ctatoribus exhibentes. **U**bi
 si qua velut honesta gerun
 tur in templis coniuncta sibi
 theatrorum obscenitate tur
 pantur: r quecunq; turpia
 geruntur in theatris compa
 rata sibi temploz feditate
 laudantur. **E**t ea que varro
 ex his sacris quasi ad cclum
 r terram rerunq; mortaliuz
 semina r actus interpretatus
 est: quia nec ip̄a illis ritibus
 significant: que ip̄e insinua
 re conatur: r ideo veritas co
 nantem non sequitur. **E**t si
 ipsa essent: tamen anime ra
 tionali ea que infra illam na
 ture ordine cōstituta sunt p̄
 deo suo colēda nō eēnt: nec
 sibi p̄ferre debuit tāq; deos
 eas res q̄bus ip̄am p̄tulit ve
 rus de⁹: v̄ ea q̄ numa pompi
 lius reuera ad sacra eiusmōi
 p̄tinetia secū sepeliēdo cura
 uit abscondi: r aratro eruta
 senat⁹ iussit incēdi. **I**n eo ge
 nere sunt etiā illa (vt aliqd̄ d̄
 nūa miri⁹ suspicemur) q̄ ale
 xāder macedo scribit ad ma
 trē sibi a magno āristite sacro
 rū egyptiorū qd̄ā leone pa
 refacta. **U**bi nō pic⁹ r faun⁹
 r necas⁹ r remulus vel etiā

bustis postmodū
 dictū ē libro. vij.
 ca. xxxij. r xxxv
Alexander
 macedo rē. **I**n
 epla alexātri sit
 mentio de fauno
 r pico. de quib;
 s. li. j. ca. iij. dicit
Et enea rē.
Itē fit in ea men
 tio d̄ enea d̄ q̄ tū
 liur⁹ d̄ vbi: ori
 gine lib. j. dicit q̄
 apud fluvū mi
 truchū p̄ deo co
 lit. que incole de
 um indigerē vo
 cant. i. iouē d̄ ho
 mine factū. nam
 d̄ indigeres vo
 cant d̄ h̄ de hoib;
 facti. de cui⁹ dei
 ficatōe fac̄ aug⁹.
 infra li. xvij. ca.
 r. mentionem.
Et romulus
 rē. **I**tem de romu
 lo de quo deif. ca
 to dicit̄ est. s. li.
 ij. ca. xv.
Nel etiā her
 cules rē de hercu
 le q̄ fuit theban⁹
 r de thebis cū so
 cijs suis trāsiret
 in hispaniā. q̄ cū
 d̄ hispania reuer
 tereť vt veniret
 ad loca illa italie
 vbi euāder eo rē
 pore habitauit in
 terfecto caco qui
 boues suos fura
 tus fuit. sicut nar
 rat tit⁹ liur⁹ d̄ v̄
 origine li. j. euan
 der eū filiū iouis
 salutat di. m̄ em
 suā que carmētis
 vocabat̄ veridis
 cam r interpretem
 deoz cecinisse q̄
 esset auctur nūe
 rum celestiu. s̄b;
 qz statim dedica
 ta est ara herculi
 vbi postmodum
 sacra herculis a
 rom. antis celebra
 ta sunt. apud ali
 as gentes etiā p̄
 p̄ter strēna r mi
 3

ra opa q̄ gessit p̄
 deo habu^o. **S**ci
 endū tñ q̄ multi
 fuerūt hercules.
 fm̄ aug^o. infra li.
 xvij. cap. xij. **D**e
 hercule vero di
 cit aristoteles li.
 d̄ problematib^o
 sic. **Q**uicūq̄ excel
 lētes fuerūt viri.
 aut fm̄ phisicam
 aut politicā aut
 poezis. aut artes
 vocant melā cho
 lici. et em̄ hercules
 fuit illi^o nature. et
 occupat ab egri
 tudib^o q̄ sūt a nū
 gra colera tō egri
 tudinē epilēticō
 rū ab hercule de
 noiant ariq̄ sacz
 morbū et hercleiū
At esculapi^o
 et de q̄ s. dicitur
 li. iij. ca. xvij.
At lib semele
 et a bacch^o qui
 fuit etiā theban^o
 et vsq̄ ad fines i
 die penetravit et
 docuit idos vitel
 colere et facere vi
 nū. pp̄ qd̄ de^o vi
 ni dicitur est. h̄ fin
 gif fuisse filius io
 uis et semele. fu
 erūt tñ multi libe
 ri p̄tes fm̄ aug^o.
 infra li. xvij. c. xij.
At tyndaride
 fies. id ē castor et
 pollux q̄ fuerūt
 lū lede yronis tyn
 dari. q̄z soror fu
 it belena. cui^o ra
 prus fuit cā belli
 troiani. fingunt
 aut fuisse filij io
 uis ex leda fz vnā
 fabulā. fm̄ aliaz
 vō fabulā belēa
 et pollux fuerūt fi
 lij iouis et imorta
 les. **A**sto: vō fu
 it fili^o tyndari et
 mortal^o cui^o mor
 te fr̄ su^o sua mor
 te redēit. **D**i duo
 fm̄ historā vcrā
 eū audissēt sorore
 suā raprā ab ale

hercules^o et esculapi^o et liber
 semele nat^o et tyndaride fra
 tres^o et si quos alios ex mor
 talibus pro dijs habent: sed
 ipsi etiam maiores gentium
 dij quos cicero in tusculanis
 tacitis nominibus videt at
 tingere. **J**upit^o. iuno. satur
 nus. vulcan^o. vesta: et alij plu
 rimi quos varro conatur ad
 mundi partes siue elementa
 transferre homines fuisse p
 duntur. **T**imens em̄ et ille q̄
 si reuelata mysteria: petens
 admonet alexandrum: vt cū
 ea matri conscripta insinua
 uerit: flammis iubeat cōcre
 mari. **N**on solum ergo ista q̄
 due theologie continent: fa
 bulosa scilicet et ciuili plato
 nicis philosophis cedant: q̄
 verum deum et reruz aucto
 rem: et veritatis illustratozē
 et beatitudinis largitozem ef
 se dixerunt. **S**ed alij quoq̄
 philosophi qui corporalia na
 ture principia corpora dedi
 tis mentibus opinati sunt:
 cedant his tantis et tanti dei
 cognitoribus veris: vt tha
 les in hūoz: anaximenes in
 aere stoici in igne: epicure^o i
 atomis: hoc est minutissimis
 corpusculis que nec diuidi:
 nec sentiri queunt. **E**t quicū
 q̄ alij quozum enumeratio
 ni immorari non est necesse
 siue simplicia: siue coniuncta
 corpora: siue vita carentia: si
 ue viuētia: sed tamē corpo
 ra: causam principiumq̄ re
 rum esse dixerunt. **N**am qui
 dam eozum a rebus non vi
 uis res viuas fieri posse cre
 diderunt: sicut epicurei: qui
 dam vero a viuente quedaz
 viuētia quedam non viuē
 tia: sed tamen a corpore cor
 poreā. **N**am stoici ignem: id
 est corpus vnum ex his quat
 tuoz elementis quibus visi
 bilis mundus hic constat: et
 viuētem et sapientem et ipsi
 us mundi fabricatozem atq̄

omnium que sunt in eo: eū
 q̄ omnino ignem deum esse
 putauerunt. **H**i et ceteri simi
 les eozum: id solum cogita
 re potuerunt: quod cum eis
 corda eozum obstricta car
 nis sensibus fabulata sunt.
 in se quippe habebāt quod si
 videbant: et apud se imagia
 bantur quod foris viderant
 etiam quando non videbāt
 sed tantummodo cogitabāt
 hoc autem in conspectu tal
 cogitationis iam non est cor
 pus: sed similitudo corporis
 illud autem vnde videtur in
 animo hec similitudo corpo
 ris nec corpus est nec simili
 tudo corporis: et vnde vide
 tur atq̄ vtrum pulchra an
 deformis sit iudicatur: profe
 cto est melius q̄ ipsa que iu
 dicatur. **H**ec mens hominis
 et ipsa rationalis anime natu
 ra est: que vtriq̄ corpus non ē
 si iam illa corporis similitu
 do cum in animo cogitantis
 aspicitur atq̄ iudicatur: nec
 ipsa corpus est. **N**on est er
 go nec terra: nec aqua: nec
 aer: nec ignis: quibus quat
 tuoz corporibus que dicun
 tur quattuoz elementa: mū
 dum corporeum videmus
 esse compactum. **P**orro si
 noster animus corpus non
 est: quomodo deus creator
 animi corpus est? **C**edant
 ergo et isti vt dictum est pla
 tonicis: cedant et illi quos
 quidem puduit dicere deuz
 corpus esse: veruntamen e
 iusdem nature cuius ille est
 animos nostros esse putaue
 runt. **I**ta non eos mouit tā
 ta mutabilitas anime: quaz
 dei nature tribuere nefas
 est. **S**ed dicunt corpore mu
 tatur anime natura: naz per
 se ipsam incommutabilis est
Poterant isti dicere cor
 pore aliquo vulneratur: naz
 per se ipsam inuulnerabilis
 est. **P**roorsus quod mutari

radro filio pam
 ifecuti eū sunt na
 uigio fz eū in por
 tu qdā soluisent
 nauigiū nulq̄ cō
 paruerūt. vñ cre
 ditū fuit eos fuis
 se inter deos trā
 latos. **K** **E**t
 si q̄s alios et de
 alijs vō dijs ma
 iorib^o. s. toue q̄n
 dā rege crete et iu
 none q̄ defamo i
 sula oriūda fut.
 et alijs de q̄b^o tra
 ctat cicero de tus
 sculais q̄onib^o. et
 h̄ facit mentōz au
 gul. dicitū ē s. in
 multis libris.
Quos varro
 et. **Q**uō vō var
 ro. conat eos ad
 p̄tes mōi referre
 p̄z sup̄ li. vj. z.
 vij. m. **S**ed
 alij q̄z p̄b^o et p̄z
 fert aug^o. doctri
 naz platoicōz de
 deo theologie ali
 orū p̄ oz natura
 li. et facit duo: nā
 p̄mo ostēdit quō
 alij p̄b^o a philo
 sophis platon
 as discrepā po
 nentes deū corp^o
 esse. et p̄z satis in
 lra. **S**ecūdo ibi
 n. **D**i et ceteri
 filies et ostēdit
 eoz eccitatem et
 ignorantā. et fac
 etiā hic duo: q̄z
 mo reprobat ge
 neralit̄ oēs q̄ po
 nūt deuz esse cor
 pus. scōo spālī
 eos qui posuerūt
 deum non ēē cor
 pus sed eiusdem
 nature cum an
 ma humana ibi.
Cedant et illi
 et. **E**t est scēdū
 q̄ istozum erant
 duo generay p̄z
 p̄ istū. li. vij. et y
 mologiarum. qd̄
 etiā aug^o h̄ innuit
 nā quidā po sue
 runt sim in boū

hoc manere esse deum. v. Pythagoras. Cui concordat illud Cartho nis stoici. Si deus est animus nobis carmina dicunt. hec tibi precipue. Alii dixerunt mentem solutam ut Cicero. et hos reprobat Augustinus. hic dicitur. Sed dicunt corpore.

Cap. VI
Ideum sunt philosophi. In hoc capitulo ostendit beatus Augustinus quomodo philosophi perueniunt in notitiam dei. et facit in hoc capitulo duo. scilicet dualis vias quibus in notitiam dei perveniunt. quoniam prima est per viam casualitatis. secunda est per viam eminentie. secunda pars est ibi. Consideraverunt autem quicquid.

non potest: nulla re potest: ac hoc quod corpore mutari potest: aliqua re potest. et id incommutabile recte dici non potest.
Idem est istud. Cap. VI
Philosophos quos ceteri non immerito fama atque gloria prelatos videmus nullum corpus esse deum: et ideo cuncta corpora transcendunt quod ceteros deum. Consideravit quicquid mutabile est: non esse summum deum: et id omnem animam mutabilem: omnes spiritus transcendunt: quod rentes summum deum. Deinde videntur omnem speciem in re quacumque mutabilem: quod est quicquid illud est: quod quo modo et qualiscumque natura est: non esse posse nisi ab illo quod deus est: quod incommutabiliter est. Ac hoc siue universi mundi corpus figurat: qualitates: ordinatumque motum: et elementa disposita a celo usque ad terram: et quicquid corpora in eis sunt: siue omnem vitam: vel quod nutritur et continet qualis est in arboribus vel quod hec habet et sentit qualis est in peccatis: vel quod et habet et intelligit qualis est in hominibus: vel que nutritorio subsidio non indiget: sed tamen continet sentit et intelligit: qualis est in angelis nisi ab illo esse non posse quod simpliciter est: quod non aliud illi esse esse: aliud vivere: quod si possit esse non vivere: nec aliud illi esse vivere: aliud intelligere: quod si possit vivere non intelligere: nec aliud illi esse intelligere: aliud beatum esse: quasi possit intelligere et non beatum esse: sed quod est illi vivere: intelligere: beatum esse habere esse. Propter hanc incommutabilitatem et simplicitatem intellexerunt eum et omnia ista fecisse et ipsum a nullo fieri potuisse. Consideraverunt enim quicquid est vel corpus esse vel vitam: meliusque aliud vitam esse quam corpus: speciemque corporis esse sensibilem: intelligibilemque vitam. Proinde intelligibilem speciem sensibilem preulerunt. Sensibilia dicimus que visu tactuque corporis sentiuntur. Intelligibilia que spectu mentis intelliguntur. Nulla enim pulchritudo corporalis siue in statu corporis: si est figura: siue in motu si est cunctilena: de qua non animus iudicat: quod profecto non posset nisi melior: illo esset huiusmodi sine timore molis: sine strepitu vocis: sine spacio vel loci vel temporis. Sed ibi quod nisi mutabilis est: non alio melius de specie senti-

ibili iudicaret: melius ingeniosior: quod tardior: melius pitior: quod impitior: melius exercitator: quod minus exercitatus: et idem ipse vult cum proficit melius utique postea quam prius. Quod autem recipit maius et minus sine dubitatione mutabile est. Cum ingeniosi et docti in his exercitati homines facile collegerunt non esse in eis rebus primam spiritum ubi mutabilitas esse prout. Cum igitur in corpore spectu et corpore et animo magis minusque speciosa essent: et si omni specie carere possent omnino nulla essent: videntur esse aliquid ubi prima esset incommutabilis species: et id nec compabilis: atque ibi esse rebus principium rectissime crediderunt quod factum non esset: et ex quo facta cuncta essent. Ita quod notum est dei ipse manifestavit eis: cum ab eis invisibilia eius per ea que facta sunt intellecta spectata sunt: sempiterna que sunt eius et divinitas a qua etiam visibilia et temporalia cuncta creata sunt. Hec de illa parte quam physica: id est naturalem nuncupant dicta sunt.
Cap. VII
Quod autem attinet ad doctrinam nam ubi altera pars est: quod ab eis logica: id est rationalis vocatur absit ut his comparandi videantur quod profuerunt iudicium veritatis in sensibus corporis: eorumque infidis et fallacibus regulis omnia que discuntur merceda esse consuevit: ut epicurei et quicquid alij tales: ut etiam ipsi stoici. Qui cum vehementer amaverint solertiam disputandi quam dialecticam noiant: a corporis sensibus eam ducenda putarunt hinc asseverantes animi percipere notionem que appellatur ennoyas eorum rerum scilicet que diffinendo explicat: hic proparari atque conecti totam discendi docendique rationem. Ubi ego multum mirari soleo: cum pulcros dicant non esse nisi sapientes quibus sensibus corporis ista pulchritudinem viderint: quibus oculis carnis formam sapientie decusque conspexerint. Hi vero quod merito ceteris antepositis discreverunt eam que mente conspiciunt ab his que sensibus attingunt: nec sensibus adiacentes quod prout: nec eis dantes ultra quam prout. Lumine autem mentium esse dixerunt ad discenda omnia: eundemque ipsum deum a quo facta sunt omnia.

Cap. VII
a. Quod q. autem attinet ad doctrinam nam ubi altera pars est: quod ab eis logica: id est rationalis vocatur absit ut his comparandi videantur quod profuerunt iudicium veritatis in sensibus corporis: eorumque infidis et fallacibus regulis omnia que discuntur merceda esse consuevit: ut epicurei et quicquid alij tales: ut etiam ipsi stoici. Qui cum vehementer amaverint solertiam disputandi quam dialecticam noiant: a corporis sensibus eam ducenda putarunt hinc asseverantes animi percipere notionem que appellatur ennoyas eorum rerum scilicet que diffinendo explicat: hic proparari atque conecti totam discendi docendique rationem. Ubi ego multum mirari soleo: cum pulcros dicant non esse nisi sapientes quibus sensibus corporis ista pulchritudinem viderint: quibus oculis carnis formam sapientie decusque conspexerint. Hi vero quod merito ceteris antepositis discreverunt eam que mente conspiciunt ab his que sensibus attingunt: nec sensibus adiacentes quod prout: nec eis dantes ultra quam prout. Lumine autem mentium esse dixerunt ad discenda omnia: eundemque ipsum deum a quo facta sunt omnia.

a Alia e a
r ps mora-
lis 2c. In
 hoc capitulo beatus augustinus comparat platonicos et profert in scientia morali alijs philosophis. Et quia ultimus finis est summum bonum se habet in moralibus sicut principium, ideo in hoc capitulo ostendit quod circa hoc platonici melius senserunt quam alij. Et facit in hoc capitulo duo quia primo ostendit diversitatem opinionum circa finem ultimum eorum quod posuerunt ipsum consistere in fructu alicuius boni creati. Et licet eorum sint opinionum multe valde. ut patet per augustinum infra libro xix. ca. j. non reducuntur ad tres tantum in genere. quarum distinctio sic accipitur. quia nullus philosophus posuit finem ultimum consistere in bonis exterioribus pura in divitijs et honoribus et huiusmodi. sed solum in interioribus que vel sunt bona tantum corporis. vel bona anime. vel bona totius hominis compositi ex corpore et anima. et in hec tria tripliciter opiani sunt. Sciendum est tamen hic quod per ipsum corpus in proposito non intelligitur ipsum corpus prout distinguitur contra spiritum vel mentem sed corpus in proposito includit appetitum sensitivum

a Alia e a
r ps moralis: quam
greco vocabulo dicunt
 ethica: ubi quod de summo bono: quo referetes oia que agimus: et quod non propter aliud: sed propter seipsum appetentes: id est adipiscetes: nihil quod beati sumus: vltimam requiramus. **I**tem quod et finis est dicitur: quod propter hunc cetera volumus: ipsum autem non nisi propter ipsum. **H**oc ergo beatificum bonum: alij a corpore: alij ab animo: alij ab utroque in homine esse dixerunt. **V**iderunt quippe ipsum hominem consistere ex anima et corpore: et ideo ab alio utroque istorum duorum: aut ab utroque bene sibi posse esse credebant finali quodam bono quo beati essent quo cuncta que agebant referret: atque id cum foret ad epti quo referendum esset non ultra quereretur. **U**bi illi quod dicitur addidisse tertium genus bonorum quod appellatur extrinsecus: sicuti est honor: gloria: pecunia: et si quod hominum: non sic addiderunt ut finale esset: id est propter seipsum appetendum sed propter aliud bonum quod esset hoc genus bonum bonis: malum autem malis: ita bonum hominis quod vel ab anima vel a corpore vel ab utroque expetuerunt: nihil aliud quam ab homine expetendum esse putaverunt. **S**ed qui id appetuerunt a corpore a parte hominis de teriore: qui vero ab anima a parte meliore: quod autem ab utroque a toto homine. **S**ive ergo a parte qualibet sive a toto homine non nisi ab homine. **N**ec iste differentie quam tres sunt: ideo tres sunt multas distinctiones philosophorum sectarum fecerunt: quod de bono corporis: et de bono animi: et de bono utriusque diversis diuisa opinati sunt. **C**edat igitur hi omnes illis philosophis quod non dixerunt beatum esse hominem fruente corpore vel fruente animo: sed fruente deo. **N**on sic corpore vel seipso animo: aut sic amico amico: sed sic luce oculi. **S**i aliquid ab his ad illas

similitudines afferendum est quod vel quale sit si de ipse adiuerit alio loco quod tum pro nos fieri poterit apparebit.
Capitulum IX.
Inc satis sit comen-
 n morare plone deter-
 minasse finem boni esse
 finem virtute vivere: et ei soli conveni-
 re posse quod noticia dei habeat
 et imitatio eius: nec esse aliam ob-
 cam beatitudinis. **I**tem non dubitat
 esse pharisi: amare deum cuius na-
 tura sit incorporea. **U**bi utique
 colligitur tunc fore beatitudinis studio-
 sum sapientie: id enim est philosophus:
 cum deo frui cepit. **Q**uis enim
 non continuo beatitudinis sit quod eo frui
 quod amat: multi enim amando
 ea quod amanda non sunt miseri sunt
 et miseres cū fruunt: ne-
 mo tamen beatitudinis est quod eo quod amat non
 frui. **N**am et ipsi quod res non amanda
 das amant: non se beatos esse amanda
 do putant sed fruendo. **Q**uis quod ergo
 frui eo quod amat: verum quod si
 in bonum amat quod esse beatitudinis nisi
 si miserum negat. **I**tem autem
 vix ac summum bonum plato dicit
 deum: vix vult esse philosophus amato-
 re dei: ut quoniam philosophia ad beatitudinem vi-
 am tendit: fruens deo sit beatitudinis quod
 deum amaverit. **Q**uicquid igitur
 philosophi de deo summo et vero ista
 senserunt et reus creaturam sit
 effector: et lumine cognoscenda
 rum et bonum agenda: quod ab illo
 nobis sit principium nature: et
 veritas doctrine: et felicitas
 vite: sive platonici accommodati
 nuncupent: sive quodlibet aliud
 secte sue nomen imponant: si
 in eis principium fuerit: ista senserunt:
 sic idem plato: et quod esse beatitudinis intel-
 lerunt: sive etiam italici propter py-
 thagoram: et pythagoreos et si
 quod forte alij eiusdem sententiam idem
 fuerit sive aliarum quod gentium quod sa-
 pientes vel philosophi huiusmodi sunt: arabici
 libyci: egyptij: indi: persarum: chaldi
 scytharum: galli: hispani: alijque spi-
 untur qui hoc viderit ac docu-
 erunt: eos omnes ceteris
 anteposuit: eosque nobis

Apicurei quod posu-
 erunt ultimum finem
 in bono corporis quod
 in voluptate sto-
 ici in mercede: quod in
 tute et in bono ra-
 tionis creato tamen
Descripta tamen du-
 pliciter posuerunt fe-
 licitatem. scilicet contentum
 platoniam et actuam
 actuam posuerunt
 bono corporis et
 alicuius: totius hominis
 compositi ex utro-
 que. **S**ecundo ubi
 b. **C**edat igitur
 2c. profert opinio-
 nem illorum qui
 posuerunt sum-
 mum bonum esse
 fruitionem dei quod
 les fuerunt plato-
 nici. ut patet in
 sequenti capitulo.
 lo. c. **A**lio lo-
 co 2c. infra li-
 xxv. ca. xxx. et ca.
 xxx.

Ca. IX.
Inc sa-
 tis sit 2c.
In hoc
 capitulo ostendit
 augustinus quo-
 modo ad philo-
 sophos debet se
 habere christiani
 eos feliciter cauere
 do vel non cauere
 do. et quod bono quod

a deo eis reuelan
te acceperunt ca
uendi non sunt. i
malicia vero ca
uendi sunt. Ideo
facit in hoc capu
tulo duo. Primo
enim ostendit quo
modo quidam eo
rum de beatitudi
ne summo bono
recte senserunt. si
cut platonici. et q
cūq; philosophi
eis consenserunt
siue fuerint ioni
ci siue italici. quo
rum vtriusq; in gre
co philosophari
sunt. et non in lati
no. nam etiaz vs
q; in presentem diē
populi aliqui in
italia que quodā
magna grecia vo
cabatur vulgare
grecum habent. et
eodem modo et si
ue fuerint atlanti
ci scilicet habitan
tes in africa iux
ta montematlan
tem. siue libyci. i.

Job. 1.

Col. 2.

Roma. 1.

Act. 17.

Roz. 1.

Roz. 1.

de libya que est p
uincia africa. et qñ
q; ponitur p'tora
africa. sed vnde
cūq; fuerint et q;
modo cūq; nomi
nentur si senserūt
sicut plato scilicet
q; beatitudo con
sistit in fruitione
dei recte senserūt.
et in hoc non sūt
a christianis vitā
di. Secundo ibi.
Quāuis enim
homoz. ostendit
in quibus philo
sophi sunt vitan
di. nam aliq; phi
losophi errauerūt
tam in cognitione
dei et summi boni
q; in eius cultu. et
hi sunt de quibz
dicit apostolus ad
Aolo. ij. **Cauete**
ne quis vos deci
piat per philoso
phiaz quo ad pri
mum errorem. et

ppin q; eos fatemur. **Quis**
ei hō xpianus litteris tñ ecclia
sticis eruditus: platonicoz for
te nomē ignoret: nec vtrum
duo genera phoz extiterit
in greca lingua: ionicoz et ita
licoz sciat. nō tñ ita surdus ē
i rebz hūanis: vt nesciat phi
losophos: vltitudiū sapie: vlt
ipaz sapiam psteri. **Auct**
eos tñ q; fm elemēta huius mū
di philosophant. nō fm deū a
q; ipse factus ē mūdus. **Admo**
net enim pcepto aplico: fidei
terq; audit qd dicitur: **Cauete**
ne q; vos decipiat p phiaz
et iane seductione: fm elemē
ta mōi. **Deinde** ne oēs tales
esse arbitretur: audit ab eodē
aplo dici de qbusdaz: **Quia**
qd notū ē dei manifestū ē in
illis. **De** em illis manifesta
uit. Inuisibilia em ei a cōsti
tutione mōi p ea q; facta sūt in
tellecta cōspiciunt: sempitē
na q; vlt ei et diuinitas. **Et**
vbi atheniētibz loqns cū rē
magnā de deo dixisset: et que
a paucis posset intelligi: qd i il
lo viuimus et mouemur et su
m: adiecit et ait: sicut et vti q;
dā dixerūt. **Houit** sane etiaz
ipos i qb; errāt cauere. **Ubi**
em dictuz est: q; p ea q; facta
sunt de illis manifestauit in
tellectu cōspiciēda inuisibilia
sua. **Ibi** etiā dicitur: nō illos
ipm deū recte coluisse: q; et
alijs rebz qb; nō oportebat di
uinōs honores: illi vni tñ de
bitos detulē. **Quā** cognos
scētes deū: nō sic deū gloriā
cauerūt: aut grās egerūt: s;
euanuefēt cogitātōibz suis:
et obscuratū ē insipiēs eoz
Dicētes em se sapiētes esse
stulti facti sūt: et imitauerūt
gliaz icorruptibilis dei i sil
tudinē imagis corruptibilis
hois et volucz et qdrupedi et
serpētū. **Ubi** et romanos et
grecos et egyptios q; sapiē
tie noie gloriati sunt fecit i
telligi. **Sz** de hoc cū ist; post

modū disputabi. **In** q; autē
nob cōsentit: d vno deo h
vniuersitatis auctore: q; nō so
lū sup oia corpa ē icorrupte
vexetiā sup oēs aīas icorru
ptibilis pncipiū nostrz. lumē
nrm. bonū nrm: i hoc eos et
ceteris asponim. **Ca. X.**

Et si lras eoz xpian
n igrās vbi q; nō didicit
i disputatōe n vti: vt vel na
turalē latie vlt physicā grece
appellet eā pte: in q; de inqsi
tione nature tractat. et rōna
lē siue logicā: in q; qrit q; mō
mō vitas pncipi possit: et mora
lē vlt ethicā in q; de moribus
agit bonoz q; finib; appeten
dis maloz q; vitādis: iō ne
scit ab vno vero deo atq; op
timo et naturā nob eē q; facti
ad ei imaginē sumus: et do
ctrinā q; eū nosq; nouerim
et grāz q; illi coherēdo bti su
mus. **Hec** itaq; causa est: cur
istos ceteris pferam. q; cū
alij phi ingenia sua studiaq;
cōtriuerint in reqrēdis re
cauz: et q; nā eēt mod; discen
di atq; viuēdi: isti deo cogni
to repperūt vbi eēt et cāe cō
stitute vniuersitat; et lux pci
piē de vitat; et fōs bibēde feli
citat; siue q; isti platōici: siue
q; cūq; alij q; rilibz gētiū phi
de deo ista sentiūt: nobiscuz
sentiūt. **Sz** iō cū platonici
mag; placuit hāc cāz agere:
q; eoz sūt lre notiores. nā et
greci q; ligua i gētib; pmet
eas magna p dicatione cele
brarūt: et latini p moti eaz vlt
excellētia vlt glia vlt grā ipas
libēt; didicē: atq; i nostrū
eloq; trāsferēdo nobiliores
clarioresq; fecerūt. **Ca. XI.**

Tran autē qdā nob in
m xpi grā sociati: cū audi
unt vel legunt platonem de
deo ista sensisse: que multū
cōgruere vitati nostre reli
gionis agnoscunt. **Uñ** non
nulli putauerūt eū qñ prexit
in egyptū hieremiā audisse

inanes seductōes
fm elemēta hu
tus mūdi quo ad
scdm erroz. nāz
qui seducit in m
vt lapides et be
stias et corpora et
alia colat seducit
fm elemēta mun
di. **Sed** ali; phi
lz errauerūt scdm
mō non tñ pmo.
sicut platonici et
eis filia. vñ de
platonē dicit au
gustinus de vera reli
giōe. q; vsq; ad co
puerisam tpm su
orum timuit opi
nionem. vt phi
beatur sacrificaf
se nature. ideo q;
ad scdm vitandi
sunt. **Contra** istos
phos in fra li. xij
et sequentib; dis
putandū erit.

Ca. X.

Et si et in
n hoc ca. inci
pit aug. affigre
causas quare po
tius cuz platon
cis q; alijs dispu
tare pponit. **Et**
tangit in hoc ca
pitulo vna; cau
sam dicens. q; cā
non est. quia i pl
soli qui grecum
loquebant potu
erunt ad veritatē
appropinquare
nam hoc pntu
runt philosophi
cuiuscunq; gen
tis. sed causa est
quia eorum lire
re sunt notiores.

Ca. XI.

Tran
m autem et

Liber

In hoc ca. assignat duplicē causam q̄re magis cū pla-
tonica q̄ alijs p̄his vult tractare. Est aut̄ d̄mōt cā.
q̄ plato videt litteras sacras legisse. r̄ q̄ constat ip̄m
ad ea que in l̄ris sacris habemus p̄ius accessisse. r̄ fa-
cit in hoc ca. duo. q̄ p̄mo p̄tractat op̄inōnē dicentius
platonē ex p̄lis

vel scripturis sa-
cris ea q̄ docuit
didicisse. Sec̄do
ibi. Sed vnde cū
q̄ r̄. oñdit q̄ si
ue illa op̄inō sit
p̄a siue nō. n̄ cūz
platonica pot̄
est agendū mēri-
to q̄ cū alijs. In
p̄ma p̄te fac̄ tria
nā p̄mo ponit o-
p̄inōnē q̄ndā ha-
berēt̄ duas pres-
sub d̄st̄uētiōē. s.
vel q̄ plato ī egypto
viderit̄ au-
dierit̄ hieremā
vel q̄ non viderit
nec audierit
cum. sed tamen
ex libris hieremie
vel alijs libris sa-
cris aliqua didi-
cerit. quā op̄inō
nē ponit etiā ali-
bi aug. s. l. ij. r̄
doctrina xp̄iana.
Sec̄do ibi.

Sed diligē-
ter r̄. reprobat
vñā p̄tē op̄inōis.
tāq̄ falsam sum-
p̄t̄. vtz q̄ pla-
to audierit p̄be-
rā hieremā. alte-
rā vero reprobat
tāq̄ sub vno in-
tellectu falsā. vñ
delict̄ q̄ ex l̄ris
hieremie vñ alijs
aliq̄ didicerit q̄
falsū ē si intelligat.

Gen. j.

de libris illis in grecū trāslatis. vtrūq̄ aut̄ reprobat p̄
cōputatōz ānoz. s. q̄ fluxerūt inē hieremā r̄ platonē.
r̄ inē mōtē platonis r̄ trāslatōz l̄r. it̄r̄ptū q̄ de hebreo
ī grecū vtz restamētū trāslulit. q̄rū d̄o ad t̄ps qd̄ flu-
xit inē hieremā r̄ platonē sc̄idū q̄ fm̄ chronica euse-
b̄i t̄r̄ mōtē hieremie r̄ platonis fluxerūt p̄ q̄z cētū an-
ni. nā hieremias ocaſus ē p̄ āno aſthas̄ reḡi medo-
rū q̄ regnavit. xxxvj. ānis. p̄ quē reḡuit cyr̄ rex p̄saz
xxx. ānis. p̄ quē cābyses. vii. ānis. postea duo fr̄es
magi mēl̄. vij. p̄ q̄s d̄ar̄ fil̄i byſſas̄ p̄. xxxvj. an-
nis p̄ quē xerxes p̄m. xx. ānis. p̄ quē artaban̄ mēl̄
l̄. vij. p̄ quē. artaxerxes. xl. ānis. p̄ quē xerxes sc̄d̄
mēl̄. ij. p̄ quē fogdian̄ mēl̄. vij. p̄ quē d̄ar̄ no-
t̄. ānis. xij. s. b̄. āno. vij. fm̄ eusebiū nar̄. ē plato. r̄ sic

a morte hieremie vsq̄ ad natiuitatē platonis fluxerūt an-
ni centū septuagintaquinque r̄ quatuor menses. Augu-
stinus vero dicit q̄ a tempore quo p̄phetavit hie-
mias vsq̄ ad natiuitatem platonis fluxerunt anni cō-
tum volenstenerē se in certo. quia q̄ ad cōputandōs

ram: terra aut̄ erat inuisibil̄
r̄ incōposita: r̄ tenebre erāt
sup̄ abyssum: r̄ sp̄s dei fere-
bat sup̄ aq̄s. In thimeo aut̄
plato quē lib̄ū de mūdi con-
stitut̄ idē p̄sc̄psit: deuz dicit in
illo ope terrā p̄mo ignēq̄ iū-
xisse. Manifestū ē aut̄ q̄ igni
tribuit celi locū. Habet ergo
hec sentētia quādā illi s̄litu-
dinē: q̄ dictū ē. In p̄ncipio fe-
cit de⁹ celū r̄ terrā. Deinde
illa duo media q̄b⁹ in p̄posit̄
sibi met̄ hec extrema copula-
rent̄: aquā dicit r̄ aerē: vnde
putat̄ sic intellexisse: qd̄ scri-
ptum ē. Sp̄s dei ferebatur
sup̄ aquas. Parū q̄ppe atten-
dens q̄ more soleat illa sc̄ptu-
ra appellari sp̄m̄ dei: quāz aer
sp̄s ē: quattuor op̄inatus
elemēta loco illo cōmemora-
ta videri p̄t̄. Deinde q̄ pla-
to dicit amatōrē dei esse phi-
losophū: nihil sic in illis sac̄s
l̄ris flagrat: r̄ maxime illd̄ qd̄
r̄ me plurimū adducit: vt pe-
ne assentiar platonē illozū
librozū ex p̄tē fuisse: qd̄ cūz
ad sc̄m̄ moysen ita v̄ba dei p̄-
angelū p̄ferant̄: vt querenti
qd̄ sit nomen ei⁹ q̄ euz p̄gere
p̄cipiebat ad p̄m̄ hebreū ex
egyptō liberandū: respōde-
atur. Ego sum qui sum: r̄ di-
ces filijs israel: qui est misit
me ad vos: tanq̄ in eius cō-

annoz sepe est in
chronicis magna
dissonantia et idē
magna incertitu-
do. plato vero vi-
xit annis octua-
ginta vno qui nu-
merus est qd̄rat⁹
nouenarij. Nam
nouies nouez oc-
tuaginta vno fa-
ciunt propter qd̄
sicut supra pater
li. ij. ca. xv. magi
platonē defūctō ī
molauerunt. A
morte vero plato-
nis vsq̄ ad pro-
lemeum philadel-
phum ad cui⁹ ro-
gatum. lxx. inter-
p̄tes p̄phetas
trāstulerunt flux-
erunt fm̄ ei⁹ rōm̄
cam. lxx. āni. sicut
Augustinus hic
dicit. nam plato
mortuus est tēpo-
re obi regis per-
sarum qui post o-
bitum platonis re-
gnauit annis qn̄
q̄. post quem ar-
ges annis quat-
tuor. post quē d̄-
rius arsanū filij
annis sex. quo vi-
cto ab alexandro
magno imperio
per sarum ad gre-
cos trāslato re-
gnauit p̄moduz
alexander annis
quinq̄. post quē
ptolemeus fuer

Plato in thimeo.

Gen. j.

Ibidem

Exod. 3.

filij lagi rex egypti annis. xl. cui
immediate successit
ptolemeus philadelphus. et sic patet q̄ fluxerunt
anni. lx. vt dicitur est. Tertio ibi
Necessdem
scripturas r̄. ostendit quomodo secunda pars op̄i-
nionis predicte possit sustineri fm̄ vnum a lum̄ inel-
lectum quem p̄mo ponit. r̄ patet littera. Deinde q̄
dam quibus videtur ille intellectus cōfirmari addu-
cit. ad hoc vero adducit tria que in libris eius reper-
untur que videntur ex sac̄is scripturis sumpta. q̄z
primum est in thimeo platonis lib̄o. vij. q̄ de p̄-
mo terrā ignēq̄ iunxit. sc̄d̄m̄ est q̄ ponit philosophū
esse amatōrē. dei: terram est q̄ vocauit deū theon. qd̄
in greco sonat idem qd̄ est vel qui est in latino.

Capitulum. XII.

a i Deo quippe hos potissimū rē. In b ca. ondit aug^o ex discipulis platonis q se platonicos noīabāt q cū platonis potius q̄ cum alijs philoso phis sit agēdū. Et facit in hoc ca. duo. pmo ondit q̄ excellentes habuit discipulos. scdo ostendit quō oēs

in vno errore con cordabant. ppter qd contra ipsos est disputandū. **I**bi. Sed hi. rē. In prima pte fa cit duo. quia pū mo ostendit illos platonis discipu los q̄ peripateti ci vel academici appellabant et q̄ bus fuit aristote les q̄ secrete peripa teticoz pūm^o fu it. d quo dicit eu sebius q̄ anno ar raretris. xxiij. a ristoteles. xvij. degenz annū pla tonis auditor fuit. De ipso dicit nullus i dialogo ad horensium q̄ flumē orationis au rē fudit. Et co dē alibi dicit d eo sic q̄ pfecto nihil est acutus nihil politus. **E**t. **A** gellius libro. xxi. dicit sic. **A**risto teles philosoph^o rei oīs hūane pe ritissim^o. **T**ull^o tū li. v. de finibus bonozū. platonē aristoteli pponit de aristotele sic di

paratione q̄ vere est qz incō mutabilis ē: ea que mutabi lia facta sunt nō sint. **T**hebe mēter hoc plato tenuit: r̄ dis ligentissime cōmēdauit. **E**t nescio vtr̄ hoc vspiā repiā i libris eoz q̄ an̄ platonē fue rant: nisi vbi dictum est. ego sum q̄ sū. r̄ dicēs eis: q̄ est mi sit me ad vos. **S**ed vnde cū q̄ ille ista didicerit: siue pce dentiuz est vetez libris: siue potius quō dicit aplūs: quia qd̄ notum est dei: manifestū est in illis: deus em̄ illis ma nifestauit: inuisibilia em̄ ei^o a constitutione mundi p ea que facta sunt intellecta cō spiciūtur: sempiterna q̄ ei^o virtus et diuinitas: nō ime rito me platonicos philoso phos elegisse cum quib^o agā quod in ista questione quaz mō suscepim^o agit de natu rali theologia. vtruz ppter felicitatem que post mortez futura ē vni deo: an plurib^o sacra facere oporteat. **I**am vtrū vn^o deus an plures p pter huius vite sint bona co lendi satis vt existimo expo sui. **Ca. XII**

cens. **P**eripateticoz vetez princeps est aristoteles quē ex cepto platone an scio aut recte dixerim pncipē philoso phoz. quē etiā hic aug^o platonī non excellen tia ingenij sed in eloquio postpōit. fuit em̄ plato ma gne eloquentic. de quo dicit quintilianus in rboro ca sua libro vltimo. mibi videt̄ marcus tullius cum se totū ad imitandū grecoz contulisset effinxisse vim demosthenis. copiam platonis. iocunditatem socra tis. Et alibi in eodem dicit **M**arcus tull^o vbiqz pla tonis emulus. id est imitator: extitit. **D**e eo etiam va lertius li. viij. capitulo. vij. sic ait. **S**i ipse iuppter de celo descendisset nec elegantiore nec beatiore faciēdia vsus videretur. **P**latonis etiā discipuli fuerūt spen sippus nepos suus et soroze. r̄ xenocrates. **S**pen sippus hō immediate successit platoni in academia. id est schola platonis. que sic dicta est ab academia vil la platonis. q̄ fm̄. **D**apiā vno miliario ab athēnis di stabat. vbi r̄ vixit. post mortem platonis q̄tuor: an nis. cui xenocrates successit q̄ fm̄ tullium fuit philo

sophoz grauissim^o. de q̄ dicit valerius lib. ij. ca. v. q̄ tāta auro rāre sua sapia sibi attulerat. vt cū testimo niū dicēs coactus accessisset ad arā vt iuraret se oia vere retulisse. vniuersi surrexerūt. pclamauerūtq̄ ne iusiurandū diceret. **I**dē cū q̄bus dā detractorib^o inter

a Deo quippe hos potissi i muz elegi: qm̄ de vno deo q̄ fecit celū r̄ terrā q̄nto meli^o senserūt tanto ceteris glōsiores illustrioresq̄ ha bent. **I**ntarū alijs plati iudi cio posteroz: vt cū aristote les platonis discipul^o vir ex cellētis ingenij: r̄ eloq̄o plas toni qdē impar: sed multos facile supans: cū sectā peri pateticā cōdidiss^o: q̄ de abuz lans disputare cōsueuerat: plimosq̄ discipulos: p̄clara fama excellēs: viuo adhuc p ceptore in suā heresiz cōgre gasser: post mortē hō plato nis spensippus sorozis ei^o fili us r̄ xenocrates dilect^o eius discipulus: in scholaz eius q̄ academia vocabat̄ eidē suc cessissent: atqz ob hoc et ipsi et eorum successores acade mici appellarentur: **r**ecētio b res tū phi nobilissimi: quib^o plato sectandus placuit no luerit se dici peripateticos aut academicos: sed plato nicos. **E**x quibus sunt val de nobilitati greci: plotin^o: iamblicus: porphyrius. **I**n vtraqz autem lingua. id est

te vno cur sol^o ta cerz. qz dixisse me inquit aliqui peni tuit tacuisse nūqz **D**ulchra de ipso narrat valerius. **I**sti hō duo r̄ eo r̄ r̄ successorē aca demici vocabant̄ **F**uerunt aut̄ duo genera academi coz vt p̄t̄ p̄ aug. infra lib. xij. ca. ij **S**edo ibi. b

Recētores tū rē cōmēdat illos di scipulos platonis qui se platonicos noīabant. ex q̄bz fuit plotinus q̄ q̄ tpe fuerit nō iue ni nisi q̄ hugo flo riacē. d̄t̄ euz suc cessisse platoī. s̄z q̄ ei immediate suc cesserit. vt q̄ sibi cōrēporane^o fue rit n̄ dicit. nec vi det̄ h̄ velle augu stin^o q̄ ponit ipm̄ hic inf̄ recētores platonicos. **E**t i fra li. ix. ca. x. d̄t̄ sic. **P**lotin^o certe n̄e memorie vici nis t̄pib^o. **C**ōstat tū ipm̄ fuisse an̄ mercuriū. q̄ libro

de constellatione dicit sic. plotinus singularis p̄s q̄s philoso phie nō attigit p̄tes cū eius doctrina vite seq̄ ret insignis. cū illud qd̄ dicebat n̄ alieno s̄z pp̄rio stru tis onderet̄ exēplo. r̄ m̄tra alia laudabilia valde d̄ ipo dicit. i h̄ solo ipm̄ depingēs q̄ fatalē necessitatē oīno negauit. asserēs hoīs liberā ēē volūtātē. **D**e ipso plus dicit̄ infra li. ix. ca. r̄. **I**nt̄ seq̄ces hō platonis fuerūt excellētes viri iābl^o de q̄ facit aug^o mētionē in seq̄n tib^o. **E**t porphyri^o q̄ fuit tpe magni p̄stantini vt su perius dictū fuit libro. v. **A**pulei^o etiā a ser. i. africa nus. **D**icit̄ aut̄ augustinus ep̄istola prima ad marceli linū d̄ ipso sic. **A**pulei^o nobis afris a ser ē. de q̄ etiā e de libris ei^o dicit̄ supra libro. iij. ca. ij. **Q**uib^o hō t̄pib^o fuerit nō memini me legisse. **D**e huius apul^o cōditū onib^o multa scripsit augustinus ep̄istola p̄dicta que sic incipit. **I**llustri princip^o r̄ eloquentissimo rē. di cēs q̄ erat honesto p̄tie sue loco nat^o r̄ liberaliter edu cat^o r̄ magna eloq̄ntia p̄dit^o. **D**edit^o hō magicis artib^o. r̄ m̄tra alia de ipso narrat̄ ibidē brūs aug^o. **Ca. XIII**

a **U**aq; g a
 q nob rē.
 In b. ca.
 b. aug. icipit cū
 platonis tra
 multitudinē deo
 rū disputare. Et a
 reprobat in b. ca.
 duo genera deo
 rū. vics deos ma
 los r deos scēti
 cos. Sciendū est
 em q sicut supi
 li. ij. c. ruij. dicitū
 fuit. romani ali
 qs deos posuerūt
 bōos. r aliqs ma
 los qs coluerūt
 in tēplis plus q
 in scena. dñ vero
 scēnicū vocant q
 rū crimia acuta
 banf in ludis scē
 nicis. d quib; li.
 ij. multa dicta sūt
 facit aut. b. aug.
 in b. ca. tria. q; p
 mo ex dicitis pla
 tōis reprobat de
 os malos pbanf
 oēs deos. eē bo
 nos. r p; lra. scē
 cūdo ibi.
 b **Q**ui sūt q; il
 li rē. Reprobat
 ex dicitis eius de
 deos scēnicos q
 expctunt sibi ab
 hoib; ludos scē
 nicos exhiberi.
 vr. s. paruit li. b.
 iij. ca. rvi. vbi il
 lud qd hic tangit
 aug. de rto lati
 no plani. h. hof
 so deos repro
 bat aug. p dicta
 platonis q; li. d
 republica. vr. s.
 li. ij. ca. ruij. cen
 suit poetas per
 quos dñ in cena
 coluntur. in vr
 bebene instituta
 omnino expellē
 dos. **A**ertio aut
 ibi. c. **H**ūc au
 tem platonem rē
 specialiter argu
 it contra labeonē
 tam deoz malo
 rū asserozē q; et
 scēnicorū defēso

r greca r latina: apuleius
 aser extitit platonis nobilis
 Sed hi oēs r ceteri eiusmōi
 r ipe plato: dñs plurimis eē
 sacra faciēda putauerunt.
 a **U**aq; g **Ca. XIII**
 q a nob r in alijs mul
 tis rebus magnisq;
 dissentiant: in hoc tñ qd mō
 posuit: q; neq; pua res est: et
 inde nūc questio est: p mū ab
 eis qro: qd dñs istū cultū ex
 hibendū arbitrenf: vtrū bo
 nis an malis: an r bonis r ma
 lis. **S**z de h habem⁹ sentētiā
 platonis dicēt: oēs deos bo
 nos eē: nec eē oīno vllū deo
 rum malū. **C**ōsequēs ē igi
 vt bonis hec exhibenda in
 telliganf. **T**ūc em dñs exhibē
 benf: qm nec dñ erūt si boni
 nō erūt. **H**oc si ita ē: nā d dñs
 qd aliud decet credere? **I**lla
 pfecto vacuat opinio: q nō
 nulli putāt deos malos sacri
 placādos eē ne ledāt: bonos
 aut vt adiuent inuocādos.
Alij em nulli sunt dñ: bo
 nis po: ro debi⁹ vt dicūt ho
 no: sacro: r est deserendus.
Qui sunt q; illi q ludos scē
 nicos amāt: eosq; diuinis re
 bus adiungit: r suis honorib;
 flāgitāt exhiberi: quo: r vis
 nō eos indicat nullos: s; iste
 affectus nimirū indicat ma
 los. **Q**uid enī de ludis scēni
 cis plato senserit notū ē: cū
 poetas ipos q; tam indigna
 deozū maiestate atq; boni
 tate carmina composuerāt.
 cēset ciuitate pellēdos. **Q**ui
 sunt igi istī dñ q de scēnicis
 ludis cū ipō platone conten
 dunt? **I**lle q; ppe nō patif de
 os falsis criminibus infama
 ri: isti eisdem criminibus su
 os honores celebrari iubent
Deniq; isti cū eisdē ludos i
 straurari pēpēt: poscētēf epia
 maligna gessēt rito latio au
 ferētēs filiū r imittētēs mor
 bum qeozum abnuisset im
 perium: eumq; morbum re

trahentes cum iussa com
 plesset. **I**ste autem illos nec
 tam malos timendos putat
 sed sue sententie robur con
 stantissime retinens: oēs po
 etaz sacrilegas nugas quib;
 illi p immundicie socie
 tatē oblectant: a populo bñ
 instituto remouere nō dubi
 tat. **H**unc autē platonē quem
 iam in secūdo libro comme
 morauit: inf semideos labeo
 ponit. **Q**ui labeo numia ma
 la victimis cruēt: atq; hmōi
 supplicationib; placari existi
 mat: bona xō ludis r talibus
 q; ad leticiā p tētib; reb;
Quid est q; qd semide⁹ pla
 to: nō semideis sed dñs et h
 bonis illa oblectamenta q;
 iudicat turpia tā cōstāter au
 det auferre: qui sane dñ re
 fellūt sniam labeonis: nā se
 in latino nō lasciuos tñ atq;
 ludibūdos: s; etiā seuos ter
 ribilesq; mōstrārūt. **E**xpo
 nant q; ista nobis platonici q
 oēs deos fm autoris sui sen
 tētiā bonos r honestos r vir
 tutibus sapientū esse socios
 arbitrant: aliterq; d vllō de
 ozū sentire nefas hnt. **E**xpo
 nimus inquit. **A**ttente igi
 tur audiamus. **Ca. XIII**
Aniū inquit aialiu;
 o in qbus ē aīa rōnalis
 tripartita diuisio est: i deos ho
 mines: demones. **D**ij excel
 sissimū locū tenent: homies
 infimū: demones medium.
Hā deoz sedes in celo ē: ho
 minū in terra: in aere dmo
 nū. **S**icut eis diuersa digni
 tas ē locoz: ita etiā naturaz
Proinde dñ sunt hoibus de
 monibusq; potiores: hoies
 xō infra deos r demones cō
 stituti sūt: vt elemētoz ordi
 ne sit differētia meritoz. **D**e
 mones igi medij: quē admo
 dū dñs qd inferi hitāt post
 ponendi: ita hominibus qui
 bus supi pferendi sunt. **H**a
 bent em cum dñs cōem im

rem. q deos ma
 los iudicat victi
 mis placandos
 in tēplo: bonos
 so ludis in tbea
 tro. de quo labe
 one r dicitis eius
 bonis r malis. r
 etiā platone di
 etum est supra li
 bro. ij. ca. ruij.
Quid est er
 go rē. **D**icit autē
 platonē esse sam
 decum. r ideo au
 gustin⁹ hic pmo
 arguit rra labe
 one ex dicitis pla
 tonis. cui ipse te
 stimonium pbu
 bet. r p; littera.
Secūdo ibi. **Q**
Qui sane dñ rē.
 arguit contra ipm
 ex facto deoz;
 nam ex eo quod
 fecerūt circa tñ
 latinum de quo
 iam tactū est: pa
 tet deos non tñ
 esse ludibūdos
 sed valde seuos
 cuius oppositū
 dicit labeo. **A**er
 tio ibi. **A**er
 ponant ergo rē.
 petit augustin⁹
 plarōicis sibi ex
 poni quomodo
 sicut cum doctria
 platonis qui oēs
 deos bonos esse
 voluit. qui dñ lu
 dis scēnicis dele
 crentur.
Ca. XIII
Aniū inquit
 aialium rē. **I**n
 b. ca. i. probat bes
 tus augustin⁹ ex
 positionem pla
 tonicoz qui se ex
 ponēdo dāt mo
 dum quo possēt
 itelligi q; dñ scē
 nicis ludis dele
 crentur. **E**t facit
 in hoc capitulo
 duo. nā pmo re

probat eorum de
 lectionem scdo
 disputat cu apu
 leio specialit. cu
 ius dictum addy
 citur ad illius co
 firmationis decla
 rationem. ibi. hec
 si ita sunt. In
 prima parte facit
 duo. quia primo
 ponit quomodo
 se declarant. po
 nunt em demoes
 medios inter de
 os et homines. qz
 sunt infra deos. et
 supra homines.
 ideo ludis delec
 rantur. et patet. ro
 tu scdo ibi.
 Et q colligit
 et arguit. dicitur
 qz ex eis sequit qz
 ludi no exhibent
 dijs lz demois.
 Dec si ita sut
 re. Dic specialit
 disputat cu apu
 leio. et facit duo qz
 pmo ostendit quod a
 pulei in li. de deo
 socratis cu pcedē
 ti expōne qz ad
 distinctione deoz
 demonū ac hoim
 et demonū media
 tionē p eoz dat. et
 piz ictio apuleij
 Est at hic aduer
 tendū qz pstructō
 ē diu hic suspēsa
 et iō qd hic dicitur.
 hec si ita sūt. iterū
 replicat in sequen
 tibus dicitur. hec g
 cū
 tra sūt. vbi corra
 apuleium vel po
 tius ex dicit apu
 lej contra demo
 nū cultū arguit. et
 facit hic duo. nā
 primo ex dicitis a
 puleij et platonis
 cui apuleius nō
 contradiceret. de
 ducit ad vnā con
 clusione sub dis
 iunctione trimē
 brem. videlicet vlt
 qz socrates nō ha
 buit aliquod nu
 men sibi amicum
 et familiare de ge

mortalitatē corporū animoz
 aut cum hominib⁹ passioes.
 Quapropt nō est miruz inq
 unt si etiam ludoz obscenita
 tib⁹ et poctaz figmentis dele
 crant. Nā qdē et hūanis ca
 piūt affectib⁹ a qb⁹ dij longe
 absūt: et mōis oib⁹ alieni sūt.
 Ex quo colligit: platonē po
 etica detestādo et phibēdo si
 gmetā: nō deos q oēs bōi et ex
 celsi sūt puasse ludoz sceni
 coruz voluptate s demones.
 Hec si ita sūt. q lz apud alios
 qz repiant: apulei⁹ tñ plato
 nic⁹ madaurēsis: d hac re so
 lū vnū scpsit libzū: cui⁹ titulū
 eē voluit dō soctis vbi disse
 rit et exponit: ex q genere nu
 minū numē sibi socrates ha
 bebat adiūtū: et amicitia qz
 dā pcaliariū: a q phibēt solit⁹
 admoneri vt desisteret ab a
 gēdo qū id qd agere volebat
 pspē n fuerat euetuz. Dic ei
 aptissime: et copiosissime asse
 rit: nō illū deū fuisse s de monē
 diligētī disputatōe ptractās
 istā platonis de deoz sublimi
 tate et hoim hūilitate et dmo
 nū medietate sūiam. Hec g
 si ita sūt q nā mō ausus ē plo
 e. iā si nō dijs quos ab oī hūa
 na cogitatione se mouit cer
 te ipsis demois bus poctas vt
 be pellendo: auferre thea
 thricas voluptates: nisi quia
 hoc pacto admonuit aīm hu
 manum: qzuis adhuc in his
 moribundis mēbris posituz
 pro splendore honestatis im
 pura iussa demonū contem
 nere eozumqz imūdiā dere
 stari: Nam si plato hec hone
 stissime arguit et phibuit pro
 fecto demoes turpiss. me po
 poscerūt atqz iusserūt. Aut g
 fallitur apulei⁹: et nō ex isto ge
 nere numinū habuit amicuz
 socrates: aut cōtra se sentit
 plo: mō demoes honorando
 mō eozuz delicias a ciuitate
 bñ morata remouēdo: aut nō
 ē socti amicitia demois gra

tulāda: de q vsqz adeo et ipse d
 apulei⁹ nō erubuit: vt d deo
 socratis pnotaret libzū: quē
 fm suā disputationē q deos
 a demonibus tā diligētī co
 pioseqz discernit nō appella
 re de d. o s de demoe socras
 debuit. Adluit autē hoc in
 ipa disputatione qz in titulo
 libri ponere. Ita em planaz
 doctrinam que humanis re
 bus illuxit: omnes vel pene
 omnes demonum nomen
 exhorrent: vt quisquis ante
 disputationem apulei. qua
 demonum dignitas commē
 datur: titulum libri de demo
 ne socratis legeret: nequa qz
 illum hominem sanum suis
 se sentiret. Quid at etiā ipse
 apuleius quod in demonib⁹
 laudaret inuenit: pter subri
 litatem et firmitatem corpo
 rum et habitationis aitor in
 locū: Nā de morib⁹ eoz cū d
 demonibus generaliter loq
 retur: non solū nihil boni vi
 xit s etiā plurimū mal. Deni
 qz lecto il. o libro. piz⁹ nemo
 miratur. eos etiam scenicaz
 turpitudinem in rebus diu
 nis habere voluisse: et cum
 deos se putare velint: deozū
 criminibus oblectari potuis
 se: et quicquid in eozū sacris
 obscena solēnitare seu turpi
 crudelitate: vel ridetur vel
 horretur: eozum affectibus
 conuenire. Ca. XV.
 Quāob: ē ablit vt ista
 q p siderās anim⁹ vera
 cit religiofus et xō dō
 subdit⁹ iō arbitref demones
 seipso esse meliores qz habe
 ant corpora meliora. Alioqn
 multas sibi et bestias prela
 turus est: q nos et acrimonia
 sensuuz et motu facillimo at
 qz celerrimo: et valentia viri
 um: et ānosissima firmitate
 corporum vincūt. Quis ho
 minū vidēdo equabit aqui
 lis et vulturibus: Quis odo
 rando canibus: Quis ve

nerē eozuz qui lu
 dos scnicos ex
 pectunt. id est de
 monum. vel pla
 to est sibi ipsi con
 trarius. vel qz so
 crati nō erat ami
 citia demois gra
 tulanda. id est nō
 erat de ea sibi gau
 dendum. Secun
 do ibi.
 De qua vsqz
 re. Confirmat il
 lud vltimum mē
 bium per apulei
 um. et facit dupli
 ceter. primo ex ti
 tulo sui libri quē
 de deo socratis et
 non de demone
 intulauit. et piz
 littera Secundo
 ibi.
 Quid autem
 etiam ipse. Ad
 firmat idē ex ma
 lis que apuleius
 de demonibus scri
 bit que mala po
 nit augustinus in
 fra capitulo. xvj
 ex quibus malis
 parz qz immundi
 spiritus sunt. et
 ideo non est mirū
 si in uniuersis
 delectentur.
 Ca. XV
 Namob: qz
 q re. In hoc
 caplo bea
 tus augustinus i
 capit arguere con
 trā vnū quod i
 expōitōe sui di
 xerunt platonet
 dicunt em vt piz
 in pcedenti caplo
 qz demoes sūt hoī
 bus pferēdi. qz
 qd in h ca. arguit
 augustin⁹ ex dicit
 apuleij in pcedēti
 ca. adductis. ap se
 em de demonis
 loquens duo cis
 attribuit in qbus
 videntur nos ex
 cellere. videlicet
 subrilitem et fir
 mitatē eozuz et
 supiorē locū. Sō

facit angu-
stinus in
caplo duo
quia primo
ostendit eos
non esse no-
bis melio-
res seu pre-
ferendos. p-
pter maio-
rem corpo-
rum bonita-
tem et firmi-
tatem. et pa-
ter littera.
Est tamen
hic aduertē-
dum qd au-
gustinus lo-
quēs d cor-
poribus de-
monum lo-
quitur solū
in intenti-
onem pla-
tonico. um
et non scdm
opiniones
proprias.
Secundo
ibi. **¶ Jam**
de loci rē.
Ostendit
q non sunt
nobis pre-
ferēdi pro-
pter loci sū-
limitatem.
et facit ad
hoc duas
rationes.
quarum p-
ma sumit
ex compa-
ratione ho-
minis q fz
apulcium ē
animal ter-
restre ad a-
nimalia vo-
latilia. secū-
do ex com-
paratione
eiusdem ad
naratilia.
ibi. **¶ Nam**
illa ratio et
cetera.

locitate leporib⁹. ceruis: auib⁹ oi-
bus: **¶** Quis multū valēdo leomb⁹
et elephātib⁹: **¶** Quis diu viuēdo
serpētib⁹: qui etiā deposita tuni-
ca lenectutē deponere atq; i iuuē-
tutē redire phibent⁹: **¶** Sicut his
oibus rōcinādo et intelligēdo me-
liores sum⁹. ita etiā demonib⁹ bñ
atq; honeste viuēdo meliores esse
debemus. **¶** Ob hoc enī et puiden-
tia diuina eis quib⁹ nos pstat esse
potiores: data sūt quedā potiora
corporū munera: vt illud quo eis
pminemus: etiā isto mō nobis cō-
mendatē multo maiore cura ex-
colendū esse qz corpus: ipamq; ex-
cellētiā corpālē quā demones habē-
re noscem⁹: p bonitate vite q il-
lis anteponimur: cōrēdere discē-
remus: habituri et nos immortalita-
tē corporū: nō quā suppliciorū eter-
nitas torqat: sed quā puritas pce-
dat aniorū. **¶** Jam xō de loci altitu-
dine: q demones in aere: nos aut
habitamus in terra: ita pmoueri:
vt hinc eos nobis esse pponēdos
existimemus: oino ridiculum est.
¶ Hoc enī pacto nobis et oia volati-
lia pponimus. **¶** At enī volatilia cū
volādo fatigant: vel reficiendū
alimētis corpus hnt: terram repe-
tunt vel ad requiē vel ad pastum:
qz demōes inqunt nō faciūt. **¶** Nū-
qd ergo placet eis vt volatilia no-
bis: demones autē etiā volatilib⁹
antecellant. **¶** Si demētissimū est
opinari: nihil est q de habitatiōe
superioris elementi dignos esse de-
mones existimemus: qz nos reli-
gionis affectu subdere debeam⁹.
¶ Sicut etenī fieri potuit vt aere
volucres: et restrib⁹ nobis nō so-
lū nō pferant: veyetiā subiciātur
ppter rōnalis anie que in nobis
est dignitatē: ita fieri potuit vt de-
mones qzuis magis aerei sint: ter-
restrib⁹ nobis nō ideo meliores
sint: quia est aer qz terra superior. **¶**
ideo eis hoies pferēdi sunt quo-
niā spei priorum hoim nequaq; il-
lorū disperatio cōparanda est. **¶** Nā
et illa ratio platonis: qua elemēta
quattuor pportione contexit at-
q; ordinat: ita duobus extremis

igni mobilissimo et terre immobili
media duo aerem et aquā interle-
rens: vt quāto aer est aquis et ae-
re ignis: tāto et aque superiores sint
terris: satis nos admonet aialiu-
merita non pro gradibus elemen-
torū estimare. **¶** Et ipse quippe apu-
leius cū ceteris terrestrē aial ho-
minē dicit: qui tamen lōge pponi-
tur animalibus aquatilib⁹: cum
ipsas aquas terris pponat plato:
vt intellegamus non eūdem ordi-
nem tenendum cū agit d meritis
anīarū: q videt ordo esse in gradi-
bus corporū: sed fieri posse vt infe-
rius corpus anima melior inhabi-
tet: deterior: qz superius.

Cap. XVI

¶ **¶** moribus ergo demonū
cū idem platonis loqueret:
dixit eos eidez quibus homines
animi purbationibus agitari: ir-
ritari iniurijs. obsequijs. donijs
placari. gaudere honorib⁹. diuer-
sis sacrorū ritibus oblectari. et iis
si quid neglectum fuerit cōmoue-
ri. **¶** Inter cetera etiā dicit ad eos p-
tinere diuinationes augurū. auri-
spicum. vatum atq; somniorū. ab
his quoq; esse miracula magorū.
¶ Breuiter autē eos diffiniens ait.
¶ Demones esse genere animalia.
animo passiuā. mente rationalia.
corpe aerea. tempore eterna. **¶** Ho-
rū xō quōz: tria priora illis esse q
nobis: quartū pparū: quintū eos
cū dijs habere cōe. **¶** S; video tri-
um superiorū q nobiscū hnt duo etiā
cum dijs habere. **¶** Animalia qppe eē
dic et eos: sua cuiq; elōmīta distri-
buens. **¶** In terrestrib⁹ animalibus
nos posuit cū ceteris q in terra vi-
uūt et sentiūt. **¶** In aquatilib⁹ pisces
et alia naratilia. **¶** In aereis demo-
nes. in ethereis deos. **¶** Ac p hoc q
demōes genere sunt aialia nō io-
lū eis cū hoibus. verū etiam cum
dijs pecoribusq; pmune ē. **¶** In ē-
te rationalia cum dijs et homibus.
¶ In tpe eterna cum dijs solis. **¶** In cor-
pore aerea ipi sunt soli. **¶** Proinde
q genere sunt aialia nō ē magnū:
qz h sūt et pecora. **¶** In mēte rōnalia

¶ **¶** XVI
Ergo
demonum
et. In hoc
capitulo p-
bat augusti-
nus q de i-
mones nō
sunt homi-
nibus pre-
ferendi. ex
diffinitōe
demonum
et facit in
caplo tria
nas pmo
recitat vt
ba apuleij
ex quib⁹ ar-
guit i seqs
ribus inter
que est ipa
diffinitō q
demōes dif-
finito i
diffinito i
nis declara-
tio et patet
torum. **¶** Se-
cundo ibi.
¶ Sed vi-
deo trium
rē. **¶** Ostendit
dictionem a
puleij qui
bus prefa-
tam diffini-
tionem de-
clarat i
ficientiam
et patet. **¶** ter-
tio ibi.
¶ Proinde
de genere
resunt ex p-
dicia disti-
nitione ar-
guit ad pro-
positum. et
arguit du-
pliciter p-
mo ex omi-
bus differē-
tijs illi⁹ dif-
finitionib⁹
per eas dis-
currendo a
Secundo
ibi.

Apuleius
in libro de
deco loctis

Non est q̄ ista rē. Quia ipsi pro se platonem ad-
ducunt ideo contra eos platonem allegat. **Ca. XIX**

Porro aduersus magicas rē. In hoc capitu-
lo probat augustinus q̄ demones nō sūt me-
diatores adhibendi inter deos ⁊ homines.

confirmando il-
lud qd̄ in p̄cedēti
ca. p̄batur. ⁊ p̄bat
p̄āo h̄ ex dictis a
puleij superi^o po-
litis. videlicet ca-
pitulo. xvij. nam
ibi dicit apuleius
ad eos p̄nere di-
uinationes augu-
rum. ⁊ ad eis esse
miracula mago ⁊
ex q̄b^o p̄t; ipos eē
auctores ar̄ magi-
ce sed artes ma-
gice vitande sūt.
ergo debemus vi-
tare ea q̄ ipsi sua
dēt. ergo nō sunt
adhibendi nostri
mediatores.

Periciofa
esse rē. **Q**uero
artes magice vi-
tande sunt tanq̄
nocue ⁊ illicitae.
p̄mo p̄bat p̄dicta
h̄gily. quoz vnū
ē quarto li. eneid̄
vbi h̄gily^o loq̄ns
in p̄sona didonis
regine carthagis
ad annā sororem
didonis de qua
dam maga cū pe-
tentiaz illius ma-
ge descripsit di-
cens. Dec se car-
minibus p̄mittit
soluere mētes ⁊ c̄
subiūgit in p̄sona
didonis eiusdem
Aefor: caro de os
rē. dicit em̄ dido
loquens anne q̄
testes adhibet de
os et eam caram
germanam suam
⁊ suum dulce ca-
pur se inuitam ac-
cingi magicas ar-
tes. **A**t est in secū-
do versu cum di-
citur accingit fi-
gura que dicitur
peragoge. que fi-
gura p̄m̄ isidoruz
libro p̄mo ety^o

Eneid̄: 4

**Virgili^o
in buc̄.**

nicas turpitudines quas nō
amat pudicitia. Amant i ma-
leficijs magorum mille nocē
di artes: quas nō amant ino-
centia. Ergo ⁊ pudicitia ⁊ in-
nocentia si quid a dijs impe-
trare voluerit: nec poterit su-
is meritis: nisi suis interuē-
entib^o inimicib^o nō est q̄ ista
poetica figmēta et theatrica
ludibria iustificare conetur.
Habem^o cōtra ista magistrū
eoz: ⁊ tante apud eos aucto-
ritatis platonē: si pudor hūa-
nus ita de se male meret: vt
non solō diligit turpia: verū
etiā dīnitati existimet grata

Porro ad **Ca. XIX**
uers^o magicas artes
de quibus quosdā nimis in-
felices ⁊ nimis ipios etiā glo-
riari libet in nomine demo-
nū. ipsam publicā lucē testem
citabo. **C**ur em̄ tam grauitate
ista plectunt seueritate legū
si opera sunt numinū colēdo-
rū? **A**n forte istas leges xp̄ia-
ni instituerūt: quibus artes
magice puniunt: scdm̄ quez
aliū sensum: nisi q̄ hec male-
ficia generi humano^o p̄ncio-
sa esse non dubium ē. **A**t po-
eta clarissimus: **T**estor: caro
deos ⁊ te germana. tuumq̄
Dulce caput: magicas inui-
tam accingit artes. **I**llud
etiā qd̄ alio loco d̄ his artib^o
dicit. **A**tq̄ satae alio vidi tra-
ducere melle. **E**t q̄ hac pe-
stifera scelerataq̄ doctrina:
fructus alieni in alias terras
transferri p̄hibent: nonne i
duodecim tabulis: id est ro-
manoꝝ antiquissimis legib^o
cicero cōmemorat esse p̄scri-
ptum: ⁊ ei qui hoc fecerit sup-
plicium constitutū. **P**ostre-
mo ipse apulei^o nūquid ap̄
iudices ch̄stianos d̄ magi-

mologiar: am est appositio in fine vt admittit ⁊ pro ad-
mirri. potestur pro potest. **E**t est hic sciendum q̄ ac-
cingo est verbum vehementis trāitionis. et ideo pas-
suum suum regit post se vnum accusarium. **U**nde
bene dicitur accingi artes magicas qui eis vitur ad

suī defensionem
vel alteri^o impu-
gnationem tanq̄
armis quibusdā
Aliud dicitur h̄
gily est in bucol̄
c̄ egloga octa va-
vbi loq̄ns de mi-
rabilibus que fi-
unt arte magica.
inter cetera dicit.
Atq̄ satae alio.
rē. quem versum
exponit hic augu-
stinus.
Non ne. r̄ij.
rē. **S**ecundo pro-
bat has artes illi-
citas esse per legē
r̄ij. tabulorum.
Postremo
ipse rē. **T**ertio p̄-
bat idem per sc̄m̄
apuleij qui scrip-
sit librum quedā
qui intitular de
magia. et incipit
sic. **A**erius quidē
eram proq̄ vero
obtinēbam rē. q̄
continet orationē
agitatā sub clau-
dio marino pro
consule qua defē-
dit se contra em̄
lianū emulū suū
q̄ accusauit cum
de arte magica ni-
tēq̄ pluribus ar-
gumentis proba-
re intētū suū. sed
apulei^o sibi obie-
cta negauit. ⁊ om-
nia tā euidētē q̄
eloquēter repulit
vt oēs astātes in-
iudicio miraren-
tur. ⁊ etiam i nul-
l^o corde de c̄i^o in-
nocētia scrupul^o
remaneret. cōstat
tamē q̄ augusti-
nus ep̄stola p̄m̄
ma ad marcelli-
num dicit euz ma-
gias artib^o fuisse
intētū. vbi etiam
loquens de orati-

ciis artibus accusat^o ē: quas
vtiq̄ sibi obiectas si diuinas
⁊ pias esse nouerat: ⁊ diuina
rū potestati operibus p̄gru-
as: non solū eas confiteri de-
buit: sed etiā profiteri: leges
culpans potius quib^o hec p̄-
hiberent: ⁊ damnanda puta-
rent: q̄ haberi miranda ⁊ ve-
neranda oporteret. **I**ta eniz
vel sententiam suaz p̄suade-
ret iudicibus: vel si illi scdm̄ i-
lquas leges saperēt: eumq̄
talia p̄dicantem atq̄ laudan-
tem morte mulctarēt: digna
anime illius demones dona-
re penderent: pro quoz diui-
nis operibus predicādis hu-
manā vitā sibi adimi nō time-
rent. **S**icut martyres nostri
cum eis p̄ crimine obijcere
xp̄iana religio: q̄ nouerant se
fieri saluos ⁊ gloriosissimos i
eternū: non eā negando tpa-
les penas euadere de lege
sed potius confitendo: profi-
tendo: predicādo: ⁊ pro hac
omnia fideliter fortiterq̄ to-
lerando: ⁊ cū pia securitate
moriendo: leges quibus p̄-
hibebantur erubescere com-
pulerūt: mutariq̄ fecerunt.
Huius autē p̄bi platonici co-
piosissima et disertissima ex-
tat oratio: qua crimen artū
magicarū a se alienū esse de-
fendit: se q̄ aliter nō vult ino-
centem videri: nisi ea negan-
do que non possunt ab inno-
cente cōmitti. **A**t omnia mi-
racula magoꝝ quos recte sc̄-
tit esse damnandos doctrinis
fiunt ⁊ operibus demonum:
quos viderit cur censeat. ho-
norandos esse: necessarios
eos asserens perferēdis ad
deos nostris precibus: quoz
debemus opera deuotare si
ad deū vez p̄ces n̄ras volu-

Uellē at-
mi rē. r. fū-
dāt sup di-
scordia q̄ ēi
rer plonē r
demōes nā
plato volu-
it de ciuita-
te poetarū q̄
demōes lu-
dis scēntes
colūt expel-
lere. demo-
nos hō q̄ lu-
dis scēntes
delectat vo-
lucrūt eos
i ciuitate re-
tinere. plo-
hō dīs fa-
uct. q. non
vult q̄ per
poetas de
dīs fingat
crimīa. nec
q̄ crimīa eo-
rū ficta i sce-
na recitent
ap̄ qd ar-
guit p locū
a diuinitate
q̄rimēbū.
Uerū em̄
a demōib⁹
q̄rū ad istā
discordiaz
q̄ nūciant
dīs. an vū-
delicet nū-
ciant eis tā
factū plato-
nis r factū
suū pp̄anz
an vcturuz
q. volūt q̄
deos lateat
tota ista di-
scordia. an
factū plo-
nis r n̄ suū
an suū r nō
plonis cō-
tra q̄ oīa ar-
guit. b. au-
gustinus.

mones nūciant: possunt r mēda-
cūs demonum decipi. Porro si de-
orum diuinitas a demonibus falli
non potest: ab eadem diuinitate
quod agimus nō potest ignorari.
Uellem autem mihi isti dicerent
vtrum dīs demones nūciauerit
de criminibus deorum poetica pla-
toni displicere figmenta: r sibi ea
placere celauerint: an vtrumq̄ oc-
cultauerint: deosq̄ esse maluerint
totius rei huius ignaros: an vtrū-
q̄ indicauerit: r religiosam erga
deos platonis prudentiaz: r in de-
os iniuriosam libidinem suam: an
sententiam quidem platonis qua
noluit deos per impiam licentiam
poetarum falsis criminibus infa-
mari: ignotam dīs esse voluerit
sua vero nequiciam: qua ludos
scēnicos amat: quibus illa deorū
de decora celebrantur prodere nō
erubuerint: vel timuerint. Horum
quattuor que interrogando pro-
posui: quodlibet eligant: r in quo-
libet eorum quantum mali de dīs
bonis opinentur attendāt. Si em̄
primum elegerint: confessuri sūt
non licuisse dīs bonis habitare cū
bono platone: quando eorum in-
iurias prohibebat: et habitasse cū
demonibus malis quando eorum
iniurijs exultabant: cum dī boni
hominem bonum longe a se posi-
tum non nisi per malos demones
nosset: quos si biuicinos nosse nō
posset. Si autē secundū elegerint
et vtrūq̄ occultatū a demonibus
dixerint vtrū oīno nescirent: r pla-
tonis religiosissimam legem: r de-
monū sacrilegam delectationem:
quid in reb⁹ hūanis p̄ internūcios
demones dī nosse vtiliter possunt
q̄n illa nesciūt que in honore deo-
rū bonorū p̄ religionē bonorum ho-
minū contra libidinē malorū demo-
num decernūtur? Si vero tertiu⁹
elegerint r non solū sententiā pla-
tonis deorū iniurias prohibentē: s̄
etiā demonū nequiciā: deorū iniu-
rijs exultantē: p̄ eosdem demones
nūcios dīs innotuisse r fiderint:
r hoc nūciare est an insultare. Et
dī vtrūq̄ sic audiunt: sic vtrumq̄

cognoscūt: vt nō solum malignos
demones deorū dignitati r plato-
nis religioi contraria cupientes at-
q̄ facientes a suo accessu non arce-
ant: sed etiā per illos malos pp̄in-
quos platonis boni longinquo do-
na transmittant. Sic em̄ eos elem̄
torum quasi catena series col. iga-
uit: vt illis a quibus criminant cō-
iungi possint: huic a quo defendū-
tur non possint: vtrūq̄ scientes: s̄
aeris r terre pondera trāsmutare
non valētes. Itaq̄ reliquū est: si
quartum elegerint: p̄ eius est cere-
ris. Quis em̄ ferat: si poetarū de
dīs imortalib⁹ criminosa figmēta
r theatrorum indigna ludibria: su-
amq̄ in his omnibus ardētissimā
cupiditatem: r suauissimā volup-
tatem dīs demones nūciauerūt: r
q̄ plato philosophica grauitate d̄
optima republica: hec oīa censuit
remouēda tacuerūt vt iāz dī boni
p̄ tales nūcios nosse cogātur: ma-
la pessimorū: nec aliena s̄ eorum dē
nūcio atq̄ his p̄traria non sinā-
tur nosse bona philosophorū cum
illa sint in iniuriā: ista in honorem
ip̄orū deorum.

Ca. XXII.

Uia igit̄ nihil istorū quattu-
or eligendū ē ne in quolibz
eorum de dīs tam male sē-
tiatur: restat vt nullo modo credē-
dum sit q̄ apuleius psuadere nitit̄
Et quicūq̄ alij philosophi sūt ei⁹
dem sentētie: ita cē medios demo-
nes inter deos r hoīes: tanq̄ iter
nūcios r inter p̄tes: qui hinc ferāt
petitiones nostras: inde referant
res a nobis petitas: s̄ esse spiritus
nocendi cupidissimos a iusticia pe-
nitius alienos: supbia tumidos: in-
uidētia liuidos: fallacia callidos: q̄
in hoc qdē aere habitant q̄ de celi
superioris sublimitate deiecti: meri-
to irregressibilis transgressionis
in hoc sibi cōgruo velut carcere p̄-
dānati sunt. Nec tñ quia supra ter-
ram r aquas aeri locus est: ideo r
ipsi sunt meritis superiores homi-
nib⁹: qui eos nō corpe sed electo ī
auxilium deo vero: pia mente fa-
cillime superant. Sed multis pla-
ne participatione vere religionis

Uia
q̄
nihil
isto rē. In
b cap. r clu-
dit conclusio-
nem suam
in quattu-
or capitu-
lis p̄ceden-
tibus intē-
ram videli-
cet q̄ dmo-
nes nō sūt
nobis p̄re-
ferēdi. nec
nostrī me-
diatores q̄
ad deos no-
stras p̄ces
ferant et q̄
ad nos deo-
rum suppe-
ritas. id est
perita au-
rilia referē.
Et fac̄ hic
duo. quia
plato con-
cludit q̄ di-
cis q̄ pro-
pter locū
superiores
nō sūt no-
bis p̄ferē-
di tanq̄ me-
liores. imo
e conuersio
homiēs bo-
ni eos su-
perāt. Se-
cundo ibi.
Sz ml-
tis pla-
q̄stigt̄ cau-
sam quare
multis ho-
minib⁹ do-
minantur.
non em̄ est
cā q̄ ipsi
sunt homi-
nibus me-
liores vel
loco altio-
res. sed q̄
hoīes se p̄-
mittūt ab
eis capi et
seduci quo-
rū aliq̄ cre-
debant dei

montes de
os ed. Alij
po licz hoc
non crede
rent. tamē
sic suafum
est eis. z sic
seducti sūt
a demonibz
vt crederēt
eos eē meli
ores z bene
factores bo
minū quos
licet crede
rent non eē
deos. m̄ nō
audebāt di
cere eos nō
esse dignos
cultu et ho
nore dino.

indignis tāq; captis subditi q; do
minant: quoz maxime parti mi
rabilibus z fallacibus signis: siue
factorum siue pdicatorz deos eē
pluaserunt. Quibusdam vero vi
tia eozum attentius z diligent^o i
ruentibus: non potuerūt plua de
re q; dij sint: atq; ideo inter deos
z hoies internuncios ac beneficio
rum interpretatores se eē fingēti. si
tū nō istū saltē honore hoies eis c
ferendū putarunt. qui illos ne de
deos esse credebāt: quia malos vi
debant. Deos aut omnes bonos
volebāt: nec audebant tamē om
nino indignos dicere honore di
uino: maxime ne offenderent po
pulos: a quibus eis cernebant in
ueterata superstitione p tot sacra
z templa seruire. **Ca. XXIII**

Am diuersa d illis her
mes egypti que trime
gisti vocauit sepit z sen
sit Apule^o qd de deos illos negat:
s cū dicit ita inter hoies deosq; q
dā medietate versari: vt homini
bus apud ipsos deos necessarij vi
deantur: cultum eoz a supernozū
deozum religione non sepat. Ille
aut egyptius alios dicit a summo
deo factos: alios ab hominibus.
Hoc qui audit sicut a me positum
est: putat dici de simulacris: quia
opera sunt manuum hominum.
At ille visibilia z contrectabilia si
mulacra velut corpora deozum ef
se asserit. In esse autem his quos
dam spiritus inuitatos: qui vale
ant aliquid: siue ad nocendum. si
ue ad desideria eozum nonnulla
complenda: a quibus eis diuini
honoris z cultus obsequia deferū
tur. Hos ergo spiritus inuisibiles
per artem quandam visibilib^o res
bus corporalis materie copulare
vt sint quasi animata corpa illis
spiritib^o dicata: z subdita simlacra
hoc esse dicit deos facere: eamq;
magnā z mirabile deos faciēdi ac
cepisse hominis potestatem. Hu
ius egyptij verba sicut in nostraz
linguam interpretata sunt pona
mus: **Et quoniam de cognatio**

ne inquit z consortio homi
num deozumq; nobis indici
tur sermo: potestatem homi
nis o asclepi vimq; cognosce
Dominus inquit z pater vel
qd est summū. deus. vt esse
ctor est deozū celestium. ita
homo est factor deozum qui
in templis sunt humana pro
punitate contenti. **E**t paulo
post. **I**ta humanitas inquit
semper memor nature z ori
ginis sue. in illa diuinitatis
imitatione perseuerat. vt si
cuti pater ac dominus vt sui
similes essent deos fac eter
nos. ita humanitas deos su
os ex sui vultus similitudine
figuraret. **H**ic cuz asclepius
ad quem maxime loqueba
tur ei respondisset atq; dixit
set. **S**tatuas dicit o trimegi
ste. **T**um vero ille. **S**tatu
as inquit o asclepi vides. ne
qten^o tuipe diffidas. statuas
aiatas. selu z spū plēas: tāta
q; faciētes z talia statuas fu
turoz pscias. ea q; forte va
res ois ignoret in multis et
varijs rebus pdicentes. im
becillitates hominib^o facien
tes. easq; curantes tristitiaz
letitiazq; pmeritis. **A**n igno
ras o asclepi q; egypt^o ima
go sit celi. aut quod est veri
translatio aut descensio om
nium que gubernantur atq;
exercent in celo. **A**c sic dice
dum est verius. terra nostra
mūdi rot^o est templū. **E**t ta
men qm pscire cūcta pruden
tem decet. illd nos ignorare
fas non est. **F**utuz em tpus
est cuz appareat egyptios in
cassum pia mente diuinitati
sedulam religionem serual
se. z omnis eoz sancta vene
ratio in irritum casura fru
strabitur. **D**einde mult^o ver
bis hermes hunc locum exe
quit. in q; videt h̄ tēpus pre
dicere q; ch:stiana religio q;
to est. veratio: atq; sanctioz

fuerit trimegisti.
fuit ei por: plone
Aostat m̄ q; mer
curius q; scripsit
librū de consilia
tōe fuit posterior
plotino. z p se
quē plonc. ē at
hermes in greco
idē qd mercurius
in latio vt piz. s.
li. viij. ca. viij. di
ctus ē at trimegi
st^o fm istid. li. viij
etymologiarum a
mistrudine z ma
gnitudine sciētie.
q; si ter maxm^o. s.
cur^o libus dicā in
fra ca. vltio. rep
bara ḡ doctna a
pulei d̄ d̄ijs. h̄ in
cipit agere d̄ docē
na trimegisti. z fa
cit in b̄ ca. tria. qz
p̄io p̄it deā ei^o
q; h̄ apper quō ab
Apuleio disere
par. nā apuleius
posuit demōes n̄
eē deos. s; eos me
dios inf̄ deos et
hoies. **T**imegi
stus at̄ d̄icē eos eē
deos. z h̄ i. quē
sepit ad asclepiū
vbi decripim. q;
de^o dedit hoibus
mirabile potētia
vt se; possent fa
cere deos. q; dū fm
ipm sūt h̄i q; colū
tur in simulacris
nā simulacra sūt
q; si corpa eoz q; b;
spūs mirabili po
tētia hoibz dara
sic alligāt vt sine
q; si aie illoz simu
lacroz. z piz s̄at
b̄ s̄a z intērio aut
gustini scdo ibi.
Et tū qm pre
dicere cūcta zc. po
nit dicit eius dē q;
bus pdicit destru
ctio nē idoloz egē
ptioz. q; possimo
dū p ipm facta ē
vbi oñdit. b. aug.
q; talia zc p̄ laudo
dicebat z q; p̄ ra
lia dicebat. et q;

Ca. XXIII
Am di
uerlad
illis zc.
In bocca
incipit au
gustin^o pfe
q; deā her
metis tri
megisti. de
d̄ijs m̄tris
Fuit autēz
iste hermes
egypt^o na
tione. z fm
bugonem
flonacēn.
successit a
puleio. qd
m̄ nō con
cordat cuz
augustino
infra li. xv
iij. ca. viij.
z ca. xxxij.
nisi plures

tanto vehemētius ⁊ liberius cuncta fallacia si-
gmenta subuertit: vt gratia verissimi saluato-
ris liberet hominem ab his dijs quos facit ho-
mo: et ei deo subdat a quo factus est homo.

Sed cum hermes ista p̄dicat velut amicus eis-
dem ludificationibus demonuz loquitur. nec
christianū nomen euidenter exprimit: sed tā-
q̄ ea tollerentur atq; delerentur: quoz obser-
uatiōe celestis similitudo custodiretur in egypto:
ita hec futura deplozans luctuosa quodā
modo p̄dicatōe testatur. Erat em̄ de his de q̄

Roma. j.

bus dicit apostolus: q̄ cognoscentes deū: nō
sicut deū glorificauerūt aut gratias egerūt
sed euauerunt in cogitationibus suis: ⁊ ob-
scuratū est insipiens cor eorum: dicentes enī
se esse sapientes stulti facti sunt. Et imutauē-
runt gloriā incorruptibilis dei in similitudinē
imaginis corruptibilis hoīs. et cetera que cō-
memorare longum est. Multa q̄pe talia dicit
de vno vero deo fabricatore mundi: q̄lia veri-
tas habet. Et nescio quō illa obscuratiōe cor-
dis ad ista delabitur: vt dijs quos confitef ab
hominibus fieri: semp velit hoies subdi. ⁊ hec
futuro tpe plangat auferrī: quasi quicq; sit in-
felicis hoie cui sua signa dominant: cum
sit facilius fieri deos colēdo quos fecit ne ipse
sit homo: q̄ vt per eius cultum dij esse possint
quos fecit homo. Citius em̄ sit vt homo in ho-
nore positus pecoribus non intelligens com-
paret: q̄ vt opi dei ad eius imaginē facto. id ē
ipsi homini op̄ hoīs p̄ferat. Quapropter me-
rito hō deficit ab illo q̄ euz fecit: cum sibi p̄ficat
ipse quod fecit. Hec vana. deceptoria. p̄nicio-
sa. sacrilega. Hermes egypti: qz t̄pus q̄ aufer-
rent ventuz sciebat: dolebat. sed tam impudē-
ter dolebas q̄ imprudenter sciebat. Non enī
hoc reuelauerat sp̄s sanctus: sicut prophetis
sanctis q̄ hec p̄videntes cū exultatiōe dicebāt

Hiere. 2.

Si faciet homo deos ⁊ ecce ipsi nō sunt dij. Et

Zach. 13

in alio loco: Erit in illo die dicit dñs Extermi-
nabo nomina simulacroꝝ a terra: ⁊ nō erit eo-
rum memoria. Proprie vero de egypto quod
ad hanc rem attinet: ita sanctus esaias p̄phet-
tat: Et mouebunt manufacta egypti a facie
eius: ⁊ cor eoz vincietur in eis. ⁊ cetera h̄mōi

Esa. 19.

Ex quo genere ⁊ illi erant qui venturū quod
sciebant venisse gaudebant. qualis simeon. q̄
lisanna: qui mox natum iesum: qualis heliza-
beth que etiam p̄ceptū in sp̄u agnouit: qualis
petrus reuelante patre dicens: Tu es x̄ps fili-
us dei viui. Huic aut̄ egyptio illi sp̄s idicaue-
rant futura tpa p̄ditionis sue. q̄ etiā p̄nti in car-
ne trementes domino dixerūt. Quid venisti
an̄ t̄ps p̄dere noe: Siue quia subditum illis fu-

Luce. 2.

it quod futurum quidem. sed tar-

Luce. j.

dius opinabant: siue qz p̄ditionez

Mat. 16.

suā hanc ipsam dicebāt q̄ fiebat vt

Mat. 3.

agniti spernerentur. Et hoc erat

an̄ t̄ps. id ē an̄ t̄ps iudiciū: q̄ eterna
dānatōe puniēdi sunt cū oib⁹ etiā
hoib⁹ q̄ eoz societate detinentur
sicut religio loquit: que nec fallit
nec fallit. non sicut iste q̄si oī ven-
to doctrine hinc atq; inde p̄lat⁹ ⁊
falsis xa p̄miscens: dolet q̄si pari-
turā religionē quē postea cōfitef
errore. Post multa em̄ ad h̄ ipm̄ c
redit: vt itez dicat d̄ dijs q̄s hoies
fecerūt ita loq̄ns Sed iā de talib⁹
sint satis dicta talia. Itex inq̄t ad
hoiem rōemq; redeamus: ex q̄ di-
uino dono hō aīal dictū ē rōnale.
Binus em̄ mirāda: ⁊ si miranda
sunt que de hoie dicta sunt: oīum
em̄ mirabiliū vicit admirationez:
q̄ hō diuinā potuit iuenire natu-
rā eāq; efficere. **Ca. XXIII**

Uoniā ergo pauinri mltū
q̄ errabant circa deoz rōnem
increduli: ⁊ nō aīaduertentes ad
cultū religionēq; diuinā: inuenē-
rūt artem q̄ efficerēt deos. Qui in-
uente adiūxerūt virtutē de mūdi
natura cōueniētē eāq; miscentes
qm̄ aīas facere nō potuerūt: euo-
cantes aīas demonū vel angeloz
eas indiderūt imaginib⁹ sc̄tis di-
uinisq; mysterijs: p̄qs idola et bñ
faciēdi ⁊ male: vires habere potu-
issent. Nescio vtrū sic confiterēf
ipsi demones adiurati quō iste cō-
fessus est. Qm̄ inq̄t pauinri mul-
tū errabāt circa deoz rōnem incre-
duli: ⁊ nō aīaduertētes ad cultuz
religionēq; diuinā: inuenērūt ar-
tē q̄ efficerēt deos. Nunq̄d saltez
mediocrit̄ eos dixit errasse vt hāc
artē inuenirēt faciēdi deos: aut cō-
tēt⁹ fuit dicere errabant: nisi adde-
ret ⁊ diceret multū errabāt. Iste ḡ
mult⁹ error: ⁊ incredulitas nō aīad-
uertētū ad cultū religionēq; diui-
nā inuenit artes q̄ efficeret deos.
Et tñ q̄ multus error ⁊ increduli-
tas: ⁊ a cultu ac religiōe diuina a-
uersio animi: iuenit vt hō arte fa-
ceret deos: hoc dolet vir sapiēs tā
q̄ religionē diuinā venturo certo

spiritu ta-
lia p̄dica-
bar. et pa-
rent om̄ia.
De verbis
sute m̄
ad hāc ma-
teriam per-
tinentibus
plus dicit
infra cap.
xxvj. **C**
terio ibi. **C**
Post mul-
ta enim ⁊
Domit du-
cta trime-
gisti quib⁹
errorēz ma-
gnum eoz
q̄ deos fa-
ciunt con-
fitef. que
dicta Au-
gustin⁹ ma-
gis p̄sequi-
tur in seq̄n-
tibus.

Capitulū.
XXIII

Uo

q̄

ergo ⁊. in

hoc capitu-

lo p̄tractat

Augu. di-

cta trime-

gisti. Et fa-

cit hic duo

qz p̄imo q̄

tractat trū

a dicta ei⁹

in p̄ceden-

ti capitulo

recitata.

Secundo

ostēdit trū

megistū ra-

tionabi-

liū dixisse

q̄ apuleiū

quo ad alī

qua ibi. De

os ergo ta-

les. In p̄-

ma ho par-

te fac tria.

Nam p̄-

mo ostēdit

q̄ tertū di-

ctum. Tri-

megisti di-

ctum suoz

primum de
 struit et pa
 ter littera.
 Secundo ibi.
 b. Si enim
et. dicitur
 vit q non e
 necesse noi
 bis contra
 ipsuz argu
 cre. quia la
 tis destruit
 dicra sua p
 pna et par
 toruz. Et
no ibi.
 c. Nisi q
tas possu
mus grati
as et. dicit
 dit q deo
 sunt a nob
 gratie refe
 rende qui p
 iesuz adim
 pleuit qd
 trimegistrus
 in suo secu
 do dicto de
 deoz destru
 ctione pre
 dicit. Et fa
cit hic duo
q: pno offe
dit q no so
lu i egypto
sed etiam a
libi in mun
do destru
cti sunt di
ad qd clari
us videndu
psalmum
xcv. in quo
hoc ppbe
tatum fuit
erponit. et
pater inten
to augusti
ni. Secun
do ibi.
 d. Qui er
go doluit ve
rum et.
ostendit q
mo diversi
mode ppbe
te sancti. et
trimegistr
affecti erat
circa ea q p
dixerunt. et
pater totu.

tempore auferri. Unde si no et di
 uinans maioru suoz errore pteri
 tu pdere: et etiã vi diabolica pena
 demonu futurã dolere cõpelit. S
 em pau eoꝝ multũ errando circa
 deoz rone incredulitate et auersio
 ne animi a cultu ac religione diui
 na inuenerunt arte qua deos effi
 ceret: quid mirũ si hec ars detesta
 da: quicqd facit auersa a religioe
 diuina: auferet a religione diuina
 cu veritas emedet errore: fides re
 darguat incredulitate: puerio coz
 rigat auersione. Si em tacitũ cau
 sis dixisset pauos suos inuuisse ar
 te q deos facerent: nostrũ fuit yri
 q: si quid rectũ piũq sapiem? at
 tendere et videre nequa q illos ad
 hac arte puenturos fuisse qua ho
 deos facit si a veritate no aberra
 rent. Sic ea que deo digna sunt cre
 derent: si animuz aduertent ad
 cultũ religionẽq diuinã. Et tamẽ
 si cas artis huius nos dicerem? ml
 tũ erroẽ hoim et incredulitate et a
 nimi errantis atq infidelis a diina
 religione auersione: vtcunq ferẽ
 da eisset impudentia resistentia ve
 ritati. Cũ vero idẽ ipe q potestates
 hui? artis sup oia cetera mirã in
 hoie: qua illos deos facere pcessũ
 est: et dolet venturu esse tpus: quo
 hec oia deoz signeta ab homibus
 instituta etiã legib iubeant aufer
 ri: confiteat tũ atq exprimit causas
 quare ad ista puentũ sit. dicẽs. pa
 uos suos multo errore et incredu
 litate et aim no aduertẽdo ad cul
 tũ religionẽq diuinã inuuisse hac
 arte qua facerent deos. Hos quid
 oportet dicere vel potius quid a
 gere: nisi quantas possumus gra
 tias dño deo nro: q hec contrarijs
 causis q instituta sũt abstulit? Nã
 quod instituit multitudo erroris:
 abstulit illa veritatis: qd instituit
 incredulitas abstulit fides: qd in
 stituit a cultu diue religionis auer
 sio: abstulit ad vnũ verum deum:
 sanctuq: cõuersio. Nec in sola egypto
 qua solã in isto plangit demo
 nu spiritus: sed in omni terra qua
 cantat dño canticũ nouũ: sicut ve
 re sacre et vere pphetice lfe pñici

auerunt. Ubi scriptum est Cantate dño canti
cũ nouũ: cantate dño ois terra. Titulus qpe
 psalmi huius e: quando domus edificabat post
 captiuitate. Edicatur em domus dñi ciuias
 dei que est sancta ecclesia in oia terra: post eã
 captiuitate qua illos homines de quibus cre
 deribus in decem tanq lapidibus viuis dom
 edificatur captos demonia possidebat. Nec
 em quia homo deos faciebat ideo non ab eis
 possidebatur ipse qui fecerat: quando in eoz
 societatem colendo traducebatur. Societa
 tem dico non idolorum stol: doꝝ sed versuto
 rum demonioꝝ. Nam quid sunt idola nisi q
 eadem scriptura dicit Oculos habent et no vi
debunt: et quicquid tale de materijs licet a sa
bro effigiatis: tamen vita sensuq: carentibus
dicendum fuit. Sed immundi spiritus eis
 dem simulacris arte illa nefaria colligati cul
 toꝝ: suoz animas in suam societatem re
 digendo miserabiliter capt: uauerant. Und
 cit apostolus Scimus quia nihil est idolu: sed
que sacrificant gentes demonijs immolant et
no deo: nolo vos socios fieri demonioꝝ. Post
 hanc ergo captiuitatem qua homines a mali
 gnis demonibus tenebantur: dei domus edi
 ficabatur in omni terra: vnde titulu ille psal
 mus accepit vbi dicitur: Cantate domino can
ticum nouum: cantate domino omnis terra.
Cantate domino et benedicite nomini eius: bñ
nunciate diem ex die salutare eius. Annuncia
te in gentibus gloriã eius: in omnibus popu
lis mirabilia eius. Quoniam magnus domi
nuset laudabilis nimis: terribilis est sup: ocs
deos. Quoniam omnes dij gentium demonia
dominus aut celos fecit. Qui ergo doluit ve
turum fuisse tempus quo auferretur cult: ido
lorum: et in eos qui colerẽt dñatio demonioꝝ
malo spiritu instigatus: semp volebat istaz ca
priuitatem manere: qua transacta psalm: ca
nit edificari domum in omni terra. Prenunci
 abat illa hermes dolendo: pñunciabat hec p
 pheta gaudento. Et quia spiritus victoꝝ est
 qui hec per sanctos prophetas canebat: etiã
 hermes ipse ea que nolebat et dolebat aufer
 ri: no a prudẽtib? et fidelibus et religiosis: sed
 aberrãtib? et incredulis et a cultu diuine religi
 onis auersis esse instituta: mir: modis coact
 est confiteri. Qui q̃uis eos appellet deos: ta
 men cum dicit a raibus hoibus factos: q̃les
 esse vtiq non debemus: velit nolit ostendit
 colendos non esse ab eis qui tales non sunt:
 quales fuerunt a quibus facti sunt: hoc est
 a prudẽtib? fidelibus: religiosisq simul

Ps. 95.

Ps. 113.

1. Cor. 10

Ps. 95.

Deos
gales 7c.

Piere. 2.

Dicōndit q̄ q̄stus ad aliqd rōna bilius dicit trimegisti q̄ apulei in b̄ q̄ non posuit deos quos ab homibz dixit fieri cē mediator inf nos et deos sicut apulei posuit demones media tores inter nos et deos et q̄ in b̄ rōnabili dicitur xerit. pbat triplic. primo. q̄ isti facti s̄ ab hoibz licet in rei veritate sint demones. et go nō ē s̄ uile q̄ plus possint apud deos q̄s deus fecit q̄ bō q̄ eos deos fecit. Secdo q̄ h̄it mores turpissimos et pessimos. tertio q̄a homines lz mali et idolatre sint. ad huc s̄ d̄s illis. i. de mōibz meliores. i. min⁹ mali. vñ isti sez demones cuz d̄s a deo facti. quos nos bonos āgelos vocam⁹ nullā oino h̄it a micitiā 7c.

etiā demonstrās: ipos hoies q̄ eos fecerūt sibi met impo: tasse vt eos haberēt deos q̄ d̄j nō erāt. **C**lerū est quippe illud ppheticum. **S**i facit hō deos: et ecce ipsi nō sunt di. **D**eos ergo tales: talis deos arte factos a talibus: cum appellasset hermes. id est ydolis demones per artem nescio quam cupiditatum suarū vinculis illigatos: cū appelleret factos ab homibus deos: non tñ eis dedit quod platonius apuleius vnde iam sat̄ dixim⁹. et q̄ sit in conueniens absurdūq̄ mōstrauimus: vt ipsi essent interpres et intercessores inter deos quos facit deus: et hoies quos idē ipse fecit deus hinc afferētes vota: inde munera referentes. **N**imis enim stultū est credere deos quos fecerūt hoies plus valere apud deos quos fecit deus: q̄ valent ipsi homines quos idē ipse fecit deus. **D**emon quippe simulacro arte impia colligatus ab hoie factus ē deus: sed tali homine nō oī homine. **Q**ualis est ergo iste deus quē nō faceret homo nisi errans et incredulus et auersus a vero deo. **P**orro si demones qui colunt in templis partē nescio quā imaginibus inditi: hoc ē visibilibus simulacris ab eis hominibus qui hac arte fecerunt deos aberrarent: auersiq̄ essent a cultu et religione diuina: non sunt internūcij nec interpretes inter homines et deos: et ppter suos pessimos ac turpissimos mores: ipsi etiā homines q̄uis errantes et increduli et auersi a cultu ac religione diuina: tñ eis sine dubio meliores sunt quos deos ipsi arte fecerūt: restat vt quod possunt tanq̄ demones possint: vel quasi bñficia prestando magis nocētes quia magis decipientes: vel aperte malefaciendo. **N**ec tñ quodlibet horum nisi qñ et quantū pmituntur alta et secreta dei. puidētia non autem tanq̄ mediū inter homines et deos per amicitiam deorum multū apud homines valeat. **H**i enim dijs bonis quos sanctos angelos vocamus rōnalesq̄ cre-

aturas sancte celestis habitatiōis siue sedes siue dñationes siue pncipatus siue potestates amici esse omnino non possunt: a quibus tā longe absunt animi affectione: q̄ longe absunt a virtutibus vitia: et a bonitate malicia.

Cap. XXV

Nullo modo igit quasi per demonū medietatē: ambidum est ad beniuolētiā seu beneficentiā deorum vel potius bonorum angeloz: sed p bone voluntatis similitudinem: qua cū illis sumus: et cū illis viuimus: et cū illis deū quē colūt colim⁹. et si eos carnalibus oculis videre non possumus: in q̄tum aut dissimilitudine voluntatis et fragilitate infirmitatis miseri sumus: intātū ab eis lōge sumus: vite merito: non corporis loco. **N**on em̄ qz in terra cōditōe carnis habitamus: sed si per immundiciā cordis terrena sapimus nō eis iungimur. **N**ū dō sana mur: vt eq̄les ipsi sumus: fide interrim illis p̄pinquam⁹ si ab illo nos fieri beatos a quo et ipsi facti sunt etiā ipsis fauētibus credimus.

Cap. XXVI

Ane aduertendū est: quōd iste egyptius cū doleret tepus esse venturū quo illa auferretur ex egypto: que fateretur a multum errantibus et incredulis. et a cultu diuine religiōis auersis esse instituta. **A**it inter cetera: tūc terra ista sanctissima sedes delubroz atq̄ temploz: sepulcroz erit mortuozq̄ plenissima. **Q**uasi dō si illa non auferentur non essent homines morturi: aut alibi eēt mortui ponendi q̄ in terra. **E**t vtiq̄ quanto plus volueretur t̄pis et di erum longitudo tanto maior esset numerus sepulcroz propter maiorem numerum mortuozū. **S**ed hoc videt̄ dolere q̄ memorie martyrum nostrorum templis eorum delubrisq̄ succederēt: vt videlicet q̄ hec legunt anio a nobis auerso atq̄ peruerso putēt a paganis deos cultos fuisse i templis: a nobis autem coli mortuos in sepulcris.

Nullo modo 7c. In b̄ ca. cōcludit b. aug. expus ostē q̄ ad beniuolētiā dō factorū id ē scōroz n̄ possunt p̄mediatio nē dñionū quēre.

Ane aduertendū est 7c. In b̄ ca. perractas Aug⁹ s̄ba trimegisti. q̄b p̄ditie d̄lubroz et idoloz mltitudi mōrū r̄a martuz successurā. **E**t fac̄ i b̄ ca. duo. p̄ mo ci ostēdit quōd yrbac⁹ q̄ bic ponit licet s̄a eēt. tñ ad b̄ videt̄ plara et eomō p̄bata vt i mētibz ifidelitū falsam d̄ xpianis opinionez genera rēt. vtz q̄ xpiani cōlunt hoies mortuos tā q̄ deos. et patz lra. **S**cdō ibi.

Tanta enim homines impij et. Dicit qd illd qd falso creditur infideles de xpi anis sit verum de ipsi infidelibus. quip infideles i rei xitate credit deos. qd snt ho / mies mortui. Et fact h duo. qz pno. ondit h qd dictu est p varronem qd dixit oes manes. id e animas defucto ru estimari deos. qd pbat p h qz eis exhibet ea q sol dijs exhibent sic ludi qui funebres a funere dicuntur in honore eorum celebrantur. quales celebrant i honorem patris sui eneas. sicut dicit virgilius lib. v. eneidios qd e diuinitatis maximuz indicium. Dic at aug⁹ h se omittit. quia circa hoc non intendit pncipaliter insistere. Et e sciendu qd n soluz celebrabant eis que snt signa magne leticie et animaz deficatione pueniens. sed etia eis sacrificabnt sic de pyrrho patuit filio achillis q ante parisi sue polixena filia priami regis que ipe iter fecerat ad sepulcrum immolauit. Et de didone narrat virgili⁹ li. iij. eneidios. qd templum construxerat sicbeo marito suo defucto. qd mirabili honore colebat. Etiam eneas anime patris sui sacrificabat. vt patet per virgilium li. v. eneidios. z modum animabus sacrificandi primus in italiaz in tulit. fm ouidium li. ij. de fastis. Illi etia qd apud eos dñi patri vocabant pro magna pte erat homines d parentela sua. Scdo ibi. **Hermes ipe et.** Dicitur idē p dicta trimegisti videlicet p quatuor dicta ei⁹. qd ru pnmū e de esculapio qd fuit auus asclepij que dicit coli p deo. qd in rei xitate fuit hō z magnus medic⁹. nā fm isid. viij. li. etymologiarū ampliauit scientiā medicinē. z inuenit medicinā expimētalē. de qd dicitū fuit. s. li. iij. ca. xxvij. Scdm dicitū ei⁹ e de mercurio suo hui⁹ trimegisti. qd z habit⁹ e p deo in ciuitate qd dicitur hermopolis. id est hermetis ciuitas. nā polys grece ciuitas e latine. hermes iō idē e qd mercuri⁹. Amē dicit hic augustinus qd quis de esculapio non fuit dubium quin fuisset homo. tamen de hermete creditum erat qd non fuisset homo. sed omnino immortalis. cuz tamen iste trimegistus nepos eius testetur qd ipse fuisset homo. Sed aliqui dicunt qd ille mercurius non fuit auus trimegisti. sed de hoc nō e curandū qd ad ppositū ptingit

quia saltē de isto dicit trimegistus qd ipe fuit homo et postmodum habitus e p deo. Est autem hic scienduz qd in rei veritate plures fuerunt mercurij seu hermetes qd isti duo. scilicet qd hermes trimegistus z mercurius maior. qui fuit eius auus scilicet paternus. nam arlas magnus astrologus fuit eius au⁹ maternus. vt piz per becatum augustinum in fra lib. xvij. ca. xxxij. Et iste mercuri⁹ fuit tpe qd moyses duxit filios israel de egypto vt piz in fra. li. xvij. c. viij. qdāt fuerint ples qd pdicti duo vt nā vn⁹ fuit p filia r⁹ osiris vt c. seqn. ti. ille qd oncut istō rū fuit. qd ex bpz qz isis qd fuit vxor osiris vt creditur fuit filia inachi pmi rgi argiuoz z tpe isaac patriarche fm aug. infra. li. xvij. c. iij. Prz ergo qd iste mercurius nō fuit aliqd pdictoz duoz. cuz inf isaac z moysē fluxerūt fere anni. cccc. fz isti li. v. etimologiaz. Itē futryn⁹ mercuri⁹ qd lyrā iuēt z fuit fz istō li. v. etymologiaz tpe gedeonis inf que z isaac fluxerūt pl⁹ qd octingenti āni. z inter gedeonē z moysē anni plus qd ducenti. z ita videtur etiam iste fuisse aliū a predictis tribus. Et forsitan pimus istorū deozū de quibus iaz dixi vltimo tanto tempore pcessit ali⁹ os duos qd exciderit a memorijs hominum qualis fuerit. vñ credat nō fuisse hō. Fuit autē z vn⁹ mercuri⁹ qd scripsit librū d costellariōe. que constat posteriorē platonē fuisse. z p consequens nō fuit aliquis pdictoz. **T**ertium dicitur trimegisti est de iside quondā regia egypti. qd alio noie io appellata ē. de qd dicit. s. li. vj. ca. x. quā etiā deā facit. Quartū dicitū ē de dijs ab hominibus factis. qd dicit hē corp⁹ videlicet ipm simula. crū. z animā videlicet demonē. vult em qd demōes huiusmodi fuerint anime mortuoz. vnde dicit ciuitates denominari ab illis hominibus quozum anime ibi coluntur. z hoc patet ex hermopoli de qua iam dicitur ē. Dicit tamen hieronymus contra iouinianum libro. ij. sic. Singule pene in egypto ciuitates singulas bestias. z monstra venerantur. vnde apud eos vbes ex animalium vocabulo nuncupantur. Et vt sciremus qd les semper egyptus recepisset. nuper ab hadriani a masio vbes eozum antiquos dicitur est.

circa deozum rationem incredulos: z non animaduertentes ad cultum religionemqz diuinam inuenisse artes qua efficerent deos: cui inuente inquit adiunxerunt virtutes de mundi natura conuenientem: eamqz miscentes: quoniam animas facere non poterant: euocātes animas demonū vel angeloz: eas inderūt imaginib⁹ sanctis diuinisqz mysterijs: p qd idola et benefaciēdi z male vires habere potuissent. Deinde seqtur tanqz hoc exēplis pbaturus z dicit. Auus ei tu: o asclepi medicine pmi inuētor cui templū psecratū ē in monte libye: circa litt⁹ crocodi orū: in qd ei⁹ iacet mundan⁹ hō id est corpus Reliquus enīz vel potius tot⁹ hō: sic tot⁹ in sensu vite: melior remeati. i celū: oia etiā nunc hominib⁹ adiūnta pntas infirmis numine nūc. suo: qd an solebat medicine arte pberere. Ecce dixit mortuū coli pro dō i eo loco

vbi habebat sepulcrū: falsus ac fallens dicēdo q̄ remeavit in celum: oīa etiā nūc hoibus adiumenta p̄stans infirmis: adiungens deinde aliud. **Hermes** inquit cui⁹ auitū mibi nomē ē: si cognomen patrie cōsistēs: oēs mortales vīdēs venientes adiuvat atq; cōseruat. **Hic** em̄ hermes maior: id ē mercuri⁹ quē dicit auitū suū fuisse: in hermopoli: hoc est in sui nominis ciuitate phibetur esse sepult⁹. **Ecce** duos deos dicit homines fuisse: esculapiū ⁊ mercuriū. **Sed** de esculapio ⁊ greci ⁊ latini hoc idem sentiunt. **Mercuriū** autē multi nō putant fuisse mortale quē tñ iste auitū suū fuisse testat⁹. **Aut** em̄ ali⁹ ē ille: alius iste: q̄uis eodē noīe nuncupent⁹. **Nō** multū pugno: alius ille sit: alius iste. **Ulex** iste sicut esculapi⁹ ex hoīe deus s̄m testimoniū tanti ap̄ suos viribui⁹ trimegisti nepotis sui. **Ad** huc addit ⁊ dicit. **Fin** vero v̄rozē osiris q̄ multa bona p̄stare pp̄itiā: q̄tris scimus obesse iratam. **Deinde** v̄t ostenderet ex hoc genere esse deos: quos illa arte hoīes faciunt: v̄nde dat intelligi demones se opinari ex hoīm mortuorū animis extitisse: quos p̄ artem quā inuenerūt hoīes multū errantes increduli ⁊ irreligiosi: aut inditos simulacris quia hi q̄ tales deos faciebant aīas nō v̄tiq; facere poterāt. **Cum** de iside dixisset quod cōmemorauit: quātis obesse scimus iratā: secutus adiūxit. **Terrēnis** etenī dijs atq; mūdānis facile est irasci v̄t pote q̄ sūt ab hoibus ex v̄traq; natura facti atq; cōpositi. **Ex** v̄traq; natura dicit ex anima ⁊ corpore: v̄t pro aīa sit demon: p̄ corpe simulacrū. **Uñ** contingit inq̄t ab egyptijs hec sancta aīalia nūcupari: coliq; p̄ singulas ciuitates eorū aīas: quorum sunt consecrate viuētes ita v̄t eorū legib⁹ incolant⁹: ⁊ eorū nominibus nuncupent⁹. **Ubi** est illa velut querela luctuosa: q̄ terra egypti sanctissima sedes delubrorū atq; templorū sepulcorū futura esset mortuorūq; plenissima. **Hempe** sp̄s fallax cui⁹ instinctu hermes ista dicebat: p̄ eum ip̄m coactus est cōfiteri iaztū illā terrā sepulcorū ⁊ mortuorū quos p̄ dijs colebant fuisse plenissimā. **Sz** dolor demonū p̄ eum loquebat⁹: qui suas futuras penas apud scōz martyrū mēorias iminere merebant. **In** multis em̄ talib⁹ locis torquent⁹ ⁊ p̄sentent⁹: ⁊ de possessis corpib⁹ hoīm eūciunt. **Ca. XXVII**

Ca. XXVII

Ecce tamē nos n̄ eisdē martyribus ⁊c. **In** b̄ ca. ostendit aug⁹. q̄ xp̄iā oīno alit̄ honorāt scōs marty

Ecce tamē nos eisdē martyribus templā sacerdotia: sacra: et sacrificia constituimus: quoniam nō ipsi sed deus eorum nobis est deus. **Honoramus** sane memorias eorum tan-

q̄ sanctorum hominum dei: qui vsq; ad mortem sacrorū suorum corporum pro veritate certarunt: v̄t innotesceret vera religio: falsis religionibus fictis atq; conuictis: qd̄ etiā si qui antea sentiebāt timendo reprimebāt. **Quis** autem audiuit aliquando si delium stantem sacerdotem ad altare etiā super sanctū corpus martyris ad dei honorem cultumq; constructū dicere in precibus: offero tibi sacrificium petre vel paulle vel cypriane: cuz apud eorū memorias offeratur deo qui eos homines ⁊ martyres fecit: ⁊ sanctis suis angelis celestihonore sociavit: v̄t ea celebritate ⁊ deo vero de illozū victorijs gratias agamus: ⁊ nos ad imitationem talium coronarum atq; palmarum eodem inuocato in auxilium ex eorū memorie renouatione adhortemur. **Quocunq;** igitur adhibentur religiosorum obsequia ī martyrum locis: adornamēta sunt memoriarum: non sacra sunt vel sacrificia mortuorum tanq; deorum. **Quicū** q; etiā epulas suas eo deferunt: q̄ quidem a christiāis melioribus nō fit: et in pleriq; terrarum nulla talis ē cōsuetudo: tamen quicunq; id faciunt quas cū apposuerint orant ⁊ auferunt v̄t v̄scant⁹ vel ex eis etiā indigentib⁹ largiātur: sanctificari ibi eas volunt per merita martyrū in nomine domini martyrū. **Hon** autem ista esse sacrificia martyrum nouit qui nouit vnū quod deo illic offertur sacrificiū xp̄ianorū. **Hos** itaq; martires n̄ os nec diuinis honorib⁹ nec hūanis criminibus colim⁹: sicut colunt illi dōs suos: nec sacrificia illis offerimus: nec eorū p̄bra ī eorū sacra cōuertim⁹. **Hāc** de

res q̄ pagāi deos suos: ⁊ fac̄ in hoc cap. duo. p̄mo cōparat honorē martirū ad honorē deorū sc̄do pōit cōclusionē p̄ncipaliter itentā in b̄ li. ⁊ cōtinuat d̄cā ī b̄ lib. ad dicēda ī se quēt. ibi. qd̄ ergo plā ⁊c. **In** p̄ma q̄te fac̄ ad huc duo q̄ p̄mo declarat quō martyres honoram⁹. ⁊ p̄z factis l̄ra. sc̄do ibi. **Hos** itaq; martyres ⁊c. **Ap̄** modū n̄m honorandi martyres ad modū q̄ pagāni honorāt deos suos v̄t sic ex vni us hōēitate pateat alteri⁹ de formis. **Hos** em̄ sanctos ⁊ sc̄tē honoram⁹ martyres ip̄si vero imūdos ⁊ imūde v̄t factis p̄z li. ij. ⁊ ī multis locis alijs honorāt qd̄ hic p̄bat specialit̄ p̄ isidē quam trimegisti⁹ deā ē cōmēorat. nā d̄ ip̄sa ml̄ta mala scripra sūt ī libris eorū occultis. d̄ quibus tñ leo pontifex alexandrū maḡnū instruit. v̄t patet ī epla quā olympiadi matri sue scripsit d̄ q̄ epistola. s̄. tactū ē. c. v. ⁊ facit etiā mētionē infra li. xij. ca. x. **Hāc** iside ⁊c. **De** iside hō. d̄ h̄ q̄ cū ip̄a morte gentiliū gentib⁹ suis defunctis sacrificiū vocāt parēta le. v̄t patet p̄ ouidiiū li. ij. d̄ fastis. inuēt segetē hordei q̄ ostrimari to suo ⁊ mercurio ei⁹ cōsiliario de/

mōstrauit. p̄ q̄d
 volūt q̄dā eā eē ce
 rerē q̄ d̄ p̄io iue
 nisse frumētū. ex
 b̄ q̄d b̄ d̄ p̄z iſt
 dē fuisse añq̄ hor
 deū semiaref i egi
 pro. **A**redūt ar̄ q̄
 dā mercuriū de q̄
 b̄ fir mēto fuisse
 auū trimegisti et
 sc̄p̄isse lib̄m d̄ cō
 stellarōe. s̄z p̄mūz
 eē n̄ p̄. vt parz ex
 bis q̄ dixi in p̄e.
 dēn cap. 7. etiā ex
 bis q̄ auḡ d̄ic hic
 nā fuit p̄tepane
 isidi. q̄ p̄mo horre
 um in egypto iue
 nit. s̄z hordeū fuit
 semiarū i egypto
 añ egressū filiorū
 isrl̄ d̄ egypto vtz
 erodica. ar. sc̄m
 etiā eē n̄ p̄. q̄ i li
 bro illo. cōmēdāf
 plomus platōi.
 cus ergo mercuri
 us q̄ lib̄m illum
 sc̄p̄it fuit posteri
 or plōe. **D**ic̄ ar̄
 vincēt̄ in specu
 lo historali q̄ ipe
 trimegisti sc̄p̄it li
 brū istū. **S**cp̄it ei
 tres libros q̄ habē
 tur vidēz d̄ s̄bo
 p̄fecto. i q̄ pla di
 cit de vnigenito
 filio dei. **I**c̄ d̄ cō
 stellarōe i q̄ fara /
 lē n̄citate astrue
 re n̄it ad asclepi
 um neporē elcu /
 lapij. d̄ q̄ sūt ea q̄
 sup̄ auḡ p̄trac /
 tante d̄ d̄ic̄ eius
Sz n̄ q̄ trimegi
 stus sc̄p̄it libz
 d̄ stellarōe de q̄
 sup̄ d̄c̄m̄ eē n̄ p̄cē
 vez q̄ trimegisti
 s̄z auḡ. ifra li. x
 viij. ca. xxix. p̄c̄s
 sit diu septē sapi
 ētes grece. lib̄o
 d̄ stellarōe sc̄p̄it
 fuit p̄ r̄ga plōis
 vt dixi. vez e aut
 q̄ trimegisti scri
 psit duos lib̄os
 alios sup̄ noia i
 sol. ē etiā b̄ aduer

iside yroze osir' egyptia dea
 et de parentibus eorum qui
 omnes reges fuisse scribunt
 quibus parentib' suis illa cū
 crificaret inuenit hordei se /
 getē : atq; in de spicas mari /
 to regi : et eius cōsiliario mer
 curio demonstrauit: vnde eā
 dem z cererē volūt: q̄ z q̄nta
 mala non a poetis sed mysti
 cis eorum litteris memorie
 mandata sint sicut leone sa
 cerdote prodente ad olym
 piadem matrē scribit alexan
 der: legant qui volunt vlt̄ pos
 sunt: z recolant que legerūt
 z videant quibus hominib'
 mortuis vel de quibus eorū
 factis tanq̄ d̄ys sacra fuerit
 instituta. **A**bsit vt eos quis
 deos habeat: sanctis marty
 ribus nostris: quos tamē de
 non habemus vlla ex parte
 audeant comparare. **S**ic ei
 non constituunt sacerdotes
 nec offerimus sacrificia mar
 tyribus nostris: quia incon
 gruum et indebitū illicitūq;
 est atq; vni deo tantūmō de
 bitū: vt nec criminibus suis
 nec ludis eos turpissimis ob
 lectemus: vbi vel flagicia isti
 celebrant deorum suorum si
 cuz homines essent talia cō
 miserunt: vel conficta deles
 tamēta demonum noxiōz
 si homines non fuerunt: **E**x
 isto genere demonum locra
 tes non haberet deum: si ha
 beret deum: sed fortasse ho
 mini ab illa arte faciēdi eos
 alieno z innocenti: illi impoz
 tauerunt talem d̄ uz: qui ea
 dem arte excellere voluerūt
Quid ergo plura: **N**on esse
 spiritus istos colendos pro
 pter vitam beatam que post
 mortem futura est: null' vel
 mediocriter prudens ambi
 git. **S**ed fortasse dicturi sūt
 deos quidem esse bonos: de
 mones autem alios bonos a
 lios malos: et eos per quos
 ad vitam in eternum beatā

perueniamus colendos esse
 censebunt: quos bonos opi
 nātur: quod quale sit iam in
 volumine sequenti vidēdūz
 est.

redū q̄ auḡ p̄nuit
 illo q̄d d̄ic apule
 ius d̄ d̄o iocrat̄is
 vidēz q̄ eraryn'
 d̄ emō. eē fictū ab
 his q̄ tales deos
 faciūt. q̄ ei mltos
 dos n̄ fecerit. p̄z
 ex his q̄ d̄ ip̄o. s̄.
 dixi ca. iij.

Explicitus est liber octau'.

Incipiunt capitula libri noni.

- i **A**d quē articulū disputatio p̄missa p̄ue
 nerit z qz discutie dū sit d̄ residua que
- ii **A**n inf̄ demōes q̄b' d̄y sup̄iores. **S**tiōe
 sūt sit aliq̄ ps bonoz q̄z p̄sc̄io ad verā
 b̄ritudinē possit hūan a aia puenire.
- iii **Q**ue demōib' apulei' a scribat q̄b' cum
 rōnē n̄ subtrahat nihil d̄rut' assignat
- iiii **D**e p̄turbatiōib' q̄ aio accidūt q̄ sit peri
 pateticoz stoicozūq; sententia.
- v **Q**uasiōes q̄ xp̄ianos aios afficiūt nō
 in vitū trahāt s̄ d̄rutē exerceant.
- vi **Q**uibus passionibus demones p̄ntēte
 apuleio exagitat̄ur quoz ope hoies
 apud deos asserit adiuuari
- vii **Q**uasiōes figmēt' poetaz ifamatos
 deos asserāt de contrariōz stu d̄iorū
 certamē cū he p̄tes d̄monū n̄ deorū
- viii **D**e d̄ys celestib' z demōib' aereis sint
 hoibusq; frenis apuleij platonici d̄is
- ix **A**n amicitia celestū deoz p̄nt' finitio
 cessionē demonū possit hoī puideri.
- x **Q**uasiōes p̄nt' iniam min' m̄ieri sūt ho
 mics in corpe mortali q̄ demones in
- xi **D**e opione plōnicoz q̄ putāt (eterno
 aias hoīm demōes eē post corpa.
- xii **D**e frenis p̄trarijs q̄b' fm platōicos de
 monū hoīm q; natura distinguitur
- xiii **Q**uō demones si nec cuz d̄ys beati nec
 cū homibus sūt miseri inf̄ vtramq; par
 tē sine vtriusq; cōmuniōe sint mediū.
- xiiii **A**n homines cum sint mortales possint
 vera beatitudine eē felices
- xv **D**e mediatore dei z hoīm hoie xp̄o ihu
- xvi **A**n rationabiliter platonici diffinierunt
 deos celestes declinantes terrena cō
 tagia hoīb' nō misceri q̄b' ad amicit
 ciam deoz demones suffragent.
- xvii **A**d cōmēdādā vitā brāzq; in p̄cipatiōe
 ē lūmi bōi n̄ tali mediatore idigē ho
 minē q̄lis ē demō: s̄ tali q̄lis ē vñ' xp̄s.